

БУДЬМО РАЗОМ У 2007 РОЦІ!

Фото О. Литвиненка

ДОБРИМ ЛЮДЯМ НА ЗДОРОВ'Я!

Згадаймо цю коляду: “Ой до цього дому, ой до веселого, Святая. Ой у цім домі золотий столик, Святая. На тій столику лежить отавка, Святая. На тій отавці золота скатерка, Святая. На тій скатерці Тайна вечеря, Святая”. Глибоко переконаний, що Тайна вечеря прийшла в цей розспів разом із християнством, бо логічно було чути “Свята вечеря”... І українці задовго до прийняття віри Христової збиралися по своїх оселях на Святу вечерю. Це священнодійство відбувалося і відбувається понині в найурочистішу ніч при священному вогні свічки та при дванадцяти обрядових стравах на святвечірньому столі. Ця Тайна чи Свята вечеря гуртувала багато віків тому і гуртує донині цілий народ. Це святвечірне всенародне духовне єднання на дванадцяти стравах покликане було оновлювати родові та родинні зв'язки, коли онучата носили до своїх дідусів святкові калачі, коли кликали до оселі Мороза їсти куті, аби згодом, на Водохрещу, виганяти його і качалками, і рушницями. Ця містерія весняного сонцевороту, народження

злаку, зрозуміла річ, збіглася з Новим Космічним явищем — Різдом Христовим.

Глибинні студії українського фольклору свідчать, що святочні пісні є найправдивішим і найповнішим образом староукраїнської релігійної ідеології і відкривають справдешній зміст давньоукраїнських містерій: свята Коляди та Шедрого Вечора.

Цікавість наша до свого родоводу, до своїх духовних витоків цілком зрозуміла і властива всім народам на землі. Як зрозуміло й те, чому нас позбавляли права на це історичне підгрунтя, аби витворити скоріше гомо советікус з кожного українця: безкореневого, слухняного, отакого собі біоробота, який необхідний для утвердження панування окремої касты, що тільки вчора йменувалася партноменклатурою, сьогодні ж — олігархами...

І все ж: Добрий вечір, Шедрий вечір, Добрим людям На здоров'я...

Звідки цей голос?... Ні, не голос, а наростаюча до крещендо симфонія?.. Серце калатає, душа розмикається,

аби вбирати радісні й завжди рятівні слова.

Співає земля... Білосизість снігів переходить у сизобілість неба, створюючи нерозривність земля-небо, небо-земля... А поміж ними ти: весь, як сніговий стовпець, що перетворився на суцільний слух і зір.

А ще в тобі відкрилися додаткові джерела зору. Ти вже спроможен бачити те, чого раніше в метушні і не міг добачити: над тобою і поперед тебе шугають янголята... Але ж ти знаєш, що позаду тебе — білий вершник, при зустрічі з яким стає моторошно-млосно...

З відстані часу думаєш, наскільки незвичайна наша насичена різними енергіями земля, яку лише ми й спроможні сприймати в її повноті самопрояву? Вона, земля, зберігає таємниці, зберігає інформацію, яку чужинці-заволоки ніколи не вчитували і не вичитають ані зі снігів, ані з маревних з'яв, ані з розлитих у повітрі голосів...

І я признаюся в любові до неї і до вас, українці!

Павло МОВЧАН

УСЬОГО НА РАХУНКУ ТАРАСОВОЇ ЦЕРКВИ — 800 346 грн. 48 коп.

Добровільні пожертви

“На Кобзареву Церкву”:

МБФ “Українська Родина”

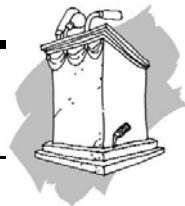
Р/р № 26045200145101

в Подільській філії

АКБ “Київ”, МФО 320401

ЗКПО 21709106

ЕКСТРЕМІЗМ

ЗАЯВА

Луганського обласного об'єднання Всеукраїнського товариства "Просвіта" імені Тараса Шевченка

21 грудня 2006 року в приміщенні Луганської телекомпанії ІРТА стався надзвичайний випадок. У прямому ефірі транслювалася передача "180 хвилин", присвячена так званій "мовній проблемі" на Луганщині: в контексті судової справи за позовом студента Східноукраїнського національного університету імені В. Даля, просвітянина Сергія Мельничука на захист своїх мовно-національних прав, яку він виграв у Жовтневому районному суді м. Луганська. Крім Сергія, гостями телестудії були заступник голови Луганського обласного об'єднання ВУТ "Просвіта" Юрій Кисельов, заступник декана факультету журналістики СХУ Андрій Лустенко та депутат Луганської міської ради від Партії регіонів Арсен Клінчаєв.

Незважаючи на відверто провокаційну лінію, якої дотримувався ведучий передачі Д. Кукса, активіст "Просвіти" С. Мельничук з честю виходив із ситуації і гідно

Б'ЮТЬ ЗА МОВУ

відповідав на запитання. Протилежною була поведінка А. Клінчаєва, який постійно перебував свого співбесідника Ю. Кисельова, звертався до нього (хоч не був із ним раніше знайомий) на "ти" й по-фарисейському перекичував факти, виставляючи нахабну брехню за істину в останній інстанції.

По завершенні прямого ефіру між А. Клінчаєвим і С. Мельничуком зав'язалася дискусія з мовно-національних питань. Клінчаєв повідомив, що він вірменин, народився в Магадані, але Луганщина — його історична батьківщина. Депутатові не сподобалося твердження С. Мельничука, що він як українець живе на своїй історичній землі. А. Клінчаєв у брутальній формі, вживаючи нецензурну лексику, почав переконувати присутніх, що його виганяють у Вірменію. Продовжуючи ображати С. Мельничука, він збив його з ніг, розбив до крові обличчя. Піднявшись зі сторонньою допомогою, просвітянин викликав міліцію. Але Клінчаєв вихопив у нього телефон, звернув-

ся до міліціонера й у вкрай образливій формі запропонував йому забрати С. Мельничука ("Алло, это милиция? Говорит депутат горсовета Клинчаев. Заберите с ИРТА этого козла!"). Чи не гідний наслідкування приклад свого партійного боса під час президентської виборчої кампанії?! Побиття Мельничука, яке супроводжувалося вживанням лайливих і образливих слів, продовжувалося, й коли представники міліції приїхали до приміщення телекомпанії.

Головним у всій історії, на думку просвітян, є те, що громадськість укотре змогла переконатися в повному неприйнятті "біло-синьою" партією будь-яких правил гри в суспільстві. Українці вже неодноразово пересвідчувалися в абсолютній неповазі "регіоналів" до Конституції України, її законів, принципів і норм волевиявлення громадян, узагалі — до основних засад демократії і права. Тому Луганське обласне об'єднання Всеукраїнського товариства "Просвіта" імені Тараса Шевченка заявляє:

- реальну владу у центрі й на місцях мають ті, кому вона належала ще до Помаранчевої революції. Користуючись нею, "регіонали" неприховано потуртують крайнім виявам екстремізму, беззаконно, розпалюванню міжнародної ворожнечі;

- Партія регіонів за своїми програмними положеннями та статусом тоталітарна й сепаратистська, систематично вдається до насильницьких дій, спекулятивно залучаючи до них представників національних меншин (загальновідомий приклад — напад депутата Верховної Ради О. Калашникова на журналіста телеканалу СТБ у липні 2006 року). Тому просимо Міністерство юстиції України здійснити моніторинг діяльності Партії регіонів (включно з її місцевими осередками);

- Президент України повинен вдатися до найрішучіших дій, спрямованих на консолідацію української нації, відновлення громадянського миру і злагоди в суспільстві й забезпечення поступального розвитку Української держави. Лише тоді вся Україна переможе.

Слава Україні!

ПОГЛЯД СПРАВА

ПУТІН ВИСЛУХАВ ЮЩЕНКА І ПРОІНСТРУКТУВАВ ЯНУКОВИЧА

Візит президента Російської Федерації Володимира Путіна до Києва не приніс жодних сенсацій. Та й мало хто на це розраховував. Адаже позиція Кремля щодо основних проблем українсько-російських взаємин залишається незмінною. Про невизнання Голодомору "геноцидом" у листопаді в Києві заявила віце-спікер Думи Любов Слізка. Проти нашого зближення з НАТО заявила у грудні сама Дума ухвалою по СНД. А про незмінність позиції щодо Чорноморського флоту РФ у Криму заявив після зустрічі з Ющенком сам "господар Кремля". У сферах економіки, енергопостачання, літакобудування та освоєння космосу росіяни готові співпрацювати, але на прагматичній комерційній основі. Що це означає на практиці, ми вже бачимо на прикладі цін на російський газ.

Однак Президент Віктор Ющенко вже встиг назвати результати відвідин російського колеги дуже важливими, а міністр (без портфеля?) закордонних справ Борис Тарасюк заявив, що візит президента Росії Володимира Путіна та проведення в Києві першого засідання українсько-російської міждержавної комісії є найважливішою подією 2006 року у відносинах двох країн. Якщо врахувати, що останні майже два роки цих відносин практично не було, то, може, Тарасюк і має рацію. Однак конкретних результатів, які могли б підтвердити такі оптимістичні оцінки, не видно.

Оцінюючи домовленості з Путіним, Віктор Андрійович дедалі більше використовував умовну форму. На кшталт: "Серед цілей на найближчі два роки (2007, 2008) хотів би назвати ключові питання, на яких вони з Володимиром Путіним уже зупинилися під час двосторонньої зустрічі". "Хотів би", але не може? А коли зможе, адже на день перебування Путіна у Києві до 2007 року залишалися лічені дні?

Сам же російський президент був небагатослівним, і через те й конкретнішим. "У нас не було жодних емоційних проблем. Правда, була конструктивна розмова і предметне обговорення конкретних сфер співпраці. Все було прагматично і в дружньому діловому ключі", — заповнив Путін. У відсутність "емоційних проблем" під час розмови обох президентів якраз легко повірити. По-перше, тому, що після заяви "мочити в сортирах" Путін узагалі уникає емоційних висловлювань щодо тих, кого він недолюбує. А по-друге, тому (як твердять російські колеги), які мають джерела у Кремлі, що Путін Ющенка на дух не переносить. Кажуть, що нелюбов "господаря Кремля" до "київських малюнків" інколи набирає патологічних форм: не любить так, як корумповані податківці не люблять чесних бухгалтерів, як продавець не любить неплатоспроможного покупця тощо.

Тож чого Путін приїхав до Києва? Швидше для того, аби проінструктувати Януковича, щоб потішити проросійський електорат і прийняти міні-парад вірнопідданства частини українських чиновників. Воно ніби й без особливої потреби, але це так по-східному — по-візантійськи. Та й зрештою треба ж було зробити українцям подарунок на Рік Свини.

Володимир ПАВЛІВ

ІНІЦІАТИВА

Про це экс-міністр внутрішніх справ Юрій Луценко повідомив журналістам на прес-конференції у день, як він зазначив, свого професійного свята — День міліції (хоча вже й минуло три тижні після зняття його з міністерської посади). Отож про новий проект Юрія Луценка:

— Народна самооборона — мій новий проект — не партійний, тому запрошуються всі бажаючі захиститися від навали нової влади, яка є продовженням кучмізму, і насамперед підтримати всенародно обраного Президента України. Навесні ми готуємо піти Маршем справедливості на столицю, тому я, починаючи з 20 січня 2007 року, здійснюватиму поїздки регіонами України і роз'яснюватиму ціль нашої мирної громадянської акції, — це позиція, а не підготовка воєвничої мети. Я нині не очолюю ні "Нашої України", ні "впе-

ЮРІЙ ЛУЦЕНКО ІНІЦІУЄ СТВОРЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО РУХУ НАРОДНОЇ САМОБОРОНИ

ред", ні "назад, Україно", ні будь-яких інших політичних проектів. Готовий працювати протягом тривалого періоду, поки на ноги не стане Громадянський Рух Народної самооборони.

Відповідаючи на численні запитання журналістів, Юрій Луценко зазначив, що домовитися з однодумцями буде важко, це помітно вже нині, коли постала потреба проводити переговори з нашими можновладцями, однак цього потребує нинішня політична й економічна ситуація в країні:

— У разі дострокових виборів демократичні сили мають виступати спільним фронтом, тож

можливість нині порозумітися у процесі є.

Не заперечуватиму факту зустрічі з Юлією Тимошенко (за ініціативою лідера БЮТ). Тож нагадаю представникам засобів масової інформації, що ми розглядали три варіанти розвитку подій. Перший — ми домовляємося про ненапад, другий — ми воюємо один з одним, третій — ми не є ідіотами, тому війни між нами не повинно бути, а це значить, ми не хочемо домовлятися з нинішньою владою. Насамперед важлива думка народу.

Алла ГЛЕМБОЦЬКА
Фото автора

Юрій Луценко під час акції "Україна без Кучми"

САТИРА

ПОЛІТИЧНА КАРИКАТУРА АНДЖЕЯ МЛЕЧКА

Напередодні Нового року в бібліотеці ВУТ "Просвіта" в Києві відбулася зустріч Клубу українських і польських журналістів. Цього разу клубна зустріч, співорганізатором якої виступив Польський інститут у Києві, була присвячена творчості відомого польського карикатуриста Анджея Млечка.

Анджей Млечко (1949 року народження) 1971 року закінчив архітектурний інститут у Кракові. Відтоді співпрацює з численними польськими часописами. Завдяки одному з них — журналові "Шпильки", — що був доступним і в СРСР, багато українців познайомилися з творчістю цього молодого і талановитого карикатуриста.

Однак справжня популярність (спочатку в Польщі, а потім і за кордоном) прийшла до Млечка на початку 80-х років, під час запровадження генералом Ярузельським військового стану.

Прості й зрозумілі за формою й насичені глибоким сарказмом на існуючий суспільно-політичний лад карикатури Млечка стали справжньою зброєю у руках "підпільників", які ночами розмальовува-

ли стіни польських міст копіями Млечкових карикатур як своєрідним графіті антикомуністичного спротиву.

Особливо творчість Анджея Млечка полюбилася молоді, оскільки він, на відміну від традиційного поляка-католика, не демонізував комуністичного ладу, а нещадно його

висміював. Значна частина його малюнків ще з часів антикомуністичного спротиву актуальні й сьогодні. Наприклад, карикатура, на якій двоє поліцейських, побачивши людину, що пише на стіні — "Правлять ідіоти" — вирішують таку проблему: "Арештувати його за образу влади чи

за розголошення державної таємниці?"

Анджей Млечко залишається головним карикатуристом польського суспільно-політичного життя упродовж останніх 17-ти років незалежності. Його висміювання польської політичної сцени і слабкостей суспільства радо друкують головні польські ЗМІ.

Не менш цінні, ніж малюнки, і короткі афоризми Анджея Млечка. Один із останніх звучить так: "Для фанатика моральної чистоти гола правда — це порнографія". Як і належить справжньому митцеві, Анджея Млечка важко запідозрити у симпатіях до якоїсь політичної сили, партії чи релігійної конфесії. Дістається всім порівну.

На сьогодні Анджей Млечко вже оприлюднив 15 тисяч своїх малюнків. На їхній основі польський карикатурист видав два десятки ілюстрованих книжок. Більшість із них експонована на 134 виставках у Польщі і на 25 — в інших країнах світу. На жаль, серед цих країн не було України. Можливо, тому, що в нас не знайшлося карикатуриста (чи іншого сатирика) такого рівня як Млечко. Тому й зміни йдуть у нас не так справно, як у Польщі.

Володимир ПАВЛІВ

З ПЕРШИХ УСТ

Підбиваючи підсумки року, що минає, кожен із нас вірить у краще майбуття. Про що ми мріємо, про що мріють відомі українці напередодні новоліття, які почуття та мрії їх переймають? Відповідають відомі люди України.

Віталій КЛИЧКО, світовий чемпіон з боксу, депутат Київради:

— Чимало моїх дорогих киян — багатодітні родини, пенсіонери чи малозабезпечені громадяни, які за нинішніх обставин підвищення вартості комунальних послуг будуть змушені економити кожну копійку, аби вижити за нових тарифів. Це може призвести до кризи неплатежів, що навряд чи додасть позитивних життєвих моментів. Хочу вірити, що депутатській опозиції Київради більше не доведеться врюкопаш відстоювати права наших виборців-киян, адже мені вже доводилося й розчаровуватися у боксерських здібностях колег. Я на той час був у протилежному кутку зали, коли моїм колегам довелося вступати у вимушені сутички захисту від групи так званих

ДУМКАМИ, ДІЛАМИ, ПОМИСЛАМИ У РІК НОВИЙ

“депутатів”, які несподівано увійшли до зали з депутатськими значками. Не хочеться, щоб наші засідання у майбутньому новому році нагадували боротьбу чи бокс. Тож за таких тенденцій у Київграді не можна втрачати бойових навичок, адже у нашу впевненість вірять виборці, а ми їм бажаємо добра й благополуччя у Новому році і готові за це постояти.

Олесь ДОНІЙ, політолог Центру політичних досліджень:

— Закінчується рік старий, а на порозі Новий. Хочеться, щоб кожна оселя була щедро обдарована здоров'ям, щастям, радістю, та усім необхідним. Закінчилися бюджетні війни між законодавчою і виконавчою владами — розчерком пера нашого Президента. Я вважаю, що підписання річного бюджету на наступний рік стане безперечним успіхом насамперед Президента України Віктора Ющенка. Ми розуміємо — цей бюджет не подарунок усім нам, він ще потребує суттєвих корекцій, доробок, але він дає надію кожному з нас на перемогу і призупинення опонентів на рівні між дійсністю, планами і політичними іграми.

Катерина ЮЩЕНКО, Голова Наглядової Ради Міжнародного Благодійного Фонду “Україна 3000”:

— Астрологи кажуть: якщо 1 січня Нового року відчинити вікно назустріч сонцю, світло завітає у наші домівки з радістю і принесе в кожну родину добро і здоров'я. Я сподіваюся, що ми впевнено розчинили те Вікно Радості у дім здоров'я нашим дітям: це наша турбота про спорудження у наступному році Лікарні Майбутнього для хворих дітей країни. Піклування про здоров'я кожної дитини — це захист дитячого майбутнього. Кожну внесену копійку Фонд отримує завдяки вам, дорогі мами і тата, бабусі й дідусі, благодійники. Тож ваші кошти — майбутнє дитини, яка мусить бути здоровою. Вірю, що вже у наступному році сумні обличчя тих діток, що живуть надією вуджати, осяють радісними усмішками. Саме їм ми маємо допомагати разом, спільно, щодня, аби вони міцно стали на ноги. А наші, бодай маленькі внески, підуть на цю благодійну справу, яка відгукується щедрим дарунком — фізичним здоров'ям недужих дітей.

Хіросі КАТАОКА з країни Сонця:

— Здавна країна Японія має назву Ніхона, що в перекладі означає країна Сонця. Пригадую, професор української філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка Ростислав Радішевський ще півроку тому про мене сказав: “Наш аспірант став кандидатом філологічних наук, він справжній японець з країни Сонця з українською душею”. Я пишаюся такою високою оцінкою.

В Університеті я — єдиний японець, який вивчає український фольклор і захистив кандидатську про український фольклор в Україні українською. Вперше в Україні. Моя батьківщина — Японія, а душа належить Україні. Мрію, що моя докторська дисертація, над якою я вже розпочав роботу, буде подарунком моїй Україні, не дарма японці переконані, що ядро східнослов'янського фольклору походить із давніх українських коренів.

Юрій ГНАТКЕВИЧ, народний депутат України:
— Серед депутатів Верховної Ради і скликання, яка

проголосила незалежність України, небагато тих, хто, залишившись у політиці, пропагує ідею українського національного відродження. Повернувшись знову у Верховну Раду, вірю, що зможу про це в майбутньому році нагадати виборцям. Нашій справі допомогатиме і благодійний фонд ім. Олекси Гірника “Українським дітям — українське слово”, який я очолюю. Підготовлено й видано три праці, присвячені національному відродженню, в яких нарисі про гірку долю української мови в українській державі актуальні й нині, тож не дарма один із них має назву “За святу українську справу”. Чимало статей та інтерв'ю, відкритих листів, у яких розкрива-

ється тема єдності українського національно-демократичного руху, боротьби за українську національну ідею та національне відродження допоможе нашим виборцям насамперед СПІЛЬНО ДБАТИ ПРО КУЛЬТУРУ МОВИ, ПРО КУЛЬТУРУ ДУМКИ, ПРО ТЕ, ЩОБ РІДНА МОВА НЕ ЗНИКЛА, А РОЗВИВАЛАСЯ.

Іван МАРЧУК, великий художник сучасності:

— Моїми почуттями фантастично перенасичений Новий рік. За останні півроку я встиг підготувати кілька персональних виставок, а їх у моїх планах ще понад шістьдесят. І всі дороги та рідні, наче найперша, яка відбулася 1990 року у столичному Національному художньому музеї. Нова виставка незабаром відбудеться у Новому році. Моє щедре сонце саме в зеніті, а душа тягнеться до батьківської землі, до земляків — у село Москалівку Лановецького району на Тернопільщині, де народився, виріс, де жили батько-матір, троє сестер. На 560-ліття району дітям рідної школи у дарунок я привіз комп'ютер. Тоді й з'явився цикл “Виходять мрії з берегів”. Він дуже свободний і дивний, не всім імпонує — це ж абстрактні речі, однак я змагаюся з витворами природи: навіть самоцвіти, яшми чи лаки не можуть того зробити, що вже є на них. А найголовніше: мрію щиро поради разом з усіма вами, якщо зможу всіх запросити у Новому році на відкриття новозбудованого музею Івана Марчука.

● Опитувала та фотографувала Алла ГЛЕМБОЦЬКА

ОСВІТАНСЬКІ ЗДОБУТКИ

22 грудня 2006 р. в столиці України відбувся п'ятий конгрес Всеукраїнського педагогічного товариства ім. Г. Ващенко. Заснована в 1995 р., ця організація ставить основним своїм завданням відродження та утвердження засад української національної педагогіки. Один із напрямків цього — повернення українському народові багатотворчої спадщини видатного українського педагога, психолога, прозаїка і публіциста Григорія Ващенка (1878—1967), що довгі роки перебувала під забороною. На сьогодні Товариством і створеною при ньому фундацією ім. Г. Ващенка видано вже шість томів творів педагога, останній з яких — щойно опубліковані “Спогади. Статті” — було презентовано на конгресі. У томі, замовити який (як і деякі попередні томи) можна за електронною адресою www.ahp42@yahoo.com, вміщено спогади Г. Ващенка з часів намагань розбудувати українську освіту й національне виховання в умовах доби визвольних змагань (1917—1920 рр.) і перших років радянської влади, а також публіцистичні статті, написані у 50-ті роки.

Зі звітною доповіддю на конгресі виступив голова Товариства проф. А. Погрібний, повноваження якого делегати продовжили на наступний термін. Свої міркування про напрямки подальшої роботи Товариства висловили народ-

П'ЯТИЙ КОНГРЕС ВАЩЕНКІВЦІВ

ний депутат України Є. Гринько, проф. П. Кононенко, директор Українського гуманітарного ліцею Г. Сазоненко, редактор газети “Освіта” О. Коноваленко, автор щойно виданої фундаментальної праці “Теоретичні засади української національної педагогіки” проф. О. Вишневіч, керівник Центру українознавства Товариства “Знання” А. Мартинюк та ін. Активну участь в обговоренні взяли також делегати (переважно керівники ващенківських організацій) з областей: О. Колесник (Вінниця), Л. Ольхова (Луцьк), С. Журавель (Чернігів), О. Жосан (Київ), Г. Токмань (Чернівець), Т. Мельник (Севастополь), Н. Гогохія (Луганськ), М. Чумарна (Львів), І. Русак (Чернівець), Г. Токмань (Переяслав-Хмельницький) та ін.

Конгрес ващенківців прийняв резолюцію, що визначає напрямки роботи Товариства на найближчі роки. Як зазначено в резолюції, освоєння педагогічних ідей Г. Ващенка, а особливо впровадження їх у практику сьогодні натрапляє на значні труднощі, що пов'язано найперше з відсутністю чітких українських національних орієнтирів державотворення. Усе це велику відстань між педагогічними імперативами Г. Ващенка та сьогоденною осві-

тянською реальністю в Україні увиразнюють, зокрема, такі факти, як нехтування загалом у країні справою українського національного виховання, відсутність у сотнях населених пунктів сходу та півдня України українських шкіл і зросійщеність більшості вищих навчальних закладів, недооцінювання, а то й протидіяння впровадженню в освітню практику українознавства й свідомо-злочинне скорочення у ВНЗ годин на українознавчий цикл дисциплін. Ващенківці вважають пріоритетними ті напрями своєї діяльності, які спрямовані на посилення внеску освіти у зміцнення української нації та Української держави. Особливо було акцентовано на необхідності здійснення практичних заходів для видання й повного забезпечення всіх шкільних бібліотек ще й понині відсутніми у більшості з них вибраними працями видатних національних педагогів — К. Ушинського, С. Русової, І. Огієнка, Б. Грінченка, І. Стеценка, Г. Ващенка, В. Сухомлинського та ін. як першоджерел, без освоєння яких учитель не може перебувати на висоті державних вимог, що їх ставить перед освітянами українське суспільство.

● Інформація “СП”

ШАНОВНІ ПЛАТНИКИ ПОДАТКІВ!

Від імені Державної податкової інспекції у Печерському районі м. Києва вітаю вас із Новим 2007 роком і Різдвом Христовим!

Кожного року податківці і платники податків досягають компромісу, що стає передумовою ефективного втілення податкової реформи в Україні. Професійна й активна громадянська позиція — запорука нашого спільного успіху. Чесна співпраця податківців і платників податків забезпечує сьогодні успішні перетворення в соціально-економічному

розвитку країни, а це — благополуччя й добробут громадян.

Нехай Новий рік принесе вам щастя, здоров'я, радість і добро, творчі сили й наснагу, а Різдво Христове наповнить серце любов'ю, надією і вірою у здійснення сокровенних мрій і сподівань.

Вікторія МАЛЬЦЕВА, начальник ДПІ у Печерському районі м. Києва

ВІДЗНАКИ КАНАДИ УКРАЇНСЬКИМ УЧИТЕЛЯМ

У Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя відзнаки переможцям обласного конкурсу інновацій педагогічних технологій фонду Ореста Капа вручила Надзвичайний і Повноважний Посол Канади в Україні Абайна М. Данн.

Серед співзасновників добродійного українсько-канадського фонду разом із професором Монітобського університету Орестом Капою, Ніжинський центр по роботі з українською діаспорою, Український конгресовий комітет Америки, Культурний центр України в Москві, фонд “Сейбр-світло”.

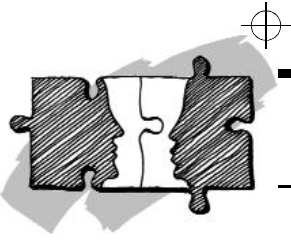
Із представлених 84 освітянських проектів на українознавчу, краєзнавчу, виховну тематику журі відібрало 10 найкращих. Переможці — учителька початкових класів села Линовиця Прилуцького району Ольга Галібаренко, викладач суспільних дисциплін Варвинської районної гімназії Валентина Саверська-Лихошва, вчитель Ніжинської загальноосвітньої школи № 10 Світлана Харечко та Наталія Гол, вчителька Чернігівської спецшколи № 1 Наталія Нікітіна, вчитель математики Товкачівської серед-

ньої школи Прилуцького району Георгій Пуха, вчителька Чернігівської гімназії № 31 Лариса Парасіч, заступник директора Линовицької середньої школи Прилуцького району Алла Овчинник. Відзначено також колектив Ніжинського обласного педагогічного ліцею.

Номінантів щиро привітали ректор Ніжинського університету Олександр Бойко, директор Чернігівського обласного інституту післядипломної освіти Віталій Скрипка, доцент Ніжинського університету Станіслав Пономаревський, лауреат міжнародних конкурсів молодіжний університетський хор “Світлич” під орудою Людмили Шумської та Людмили Костенко.

Посол пані Абайна М. Данн — ірландка за походженням, донька вчительки, яка предстала Канаду в шести країнах світу. Знайомство з Україною вона починала з творів Тараса Шевченка і Миколи Гоголя. І тому з цікавістю знайомилася з інтелектуальною батьківщиною видатного письменника.

● Надія ОНИЩЕНКО, м. Ніжин

МОВА ВЛАДИ

Віце-прем'єр із гуманітарних питань Дмитро Табачник дав кілька інтерв'ю, в яких виклав свою концепцію мовно-культурної політики. Концепція заслуговує на пильну увагу, оскільки її реалізація обіцяє внести настільки суттєві зміни в мовне законодавство, освіту й діяльність ЗМІ, що вони скорегують і напрям політичного розвитку країни — з багатовекторного на одновекторний.

Свої погляди на політичну еволюцію України після розпаду СРСР Табачник оприлюднив у тижневику "Российские вести" за 11 листопада. Як вважає віце-прем'єр, українську політику всього періоду незалежності визначило протистояння двох еліт: більшої, але пасивної її частини, орієнтованої на "максимально можливе" збереження інтеграційних зв'язків із Росією, і меншої, але активної, що розглядала Росію як "одвічного ворога української державності".

І Кравчук, і Кучма в перший термін свого президентства, — викладає своє бачення новітньої історії України Табачник, — не могли орієнтуватися на зміцнення і відновлення зв'язків із Росією, оскільки в той час не було авторитетної громадської сили, представленої сильною партією, на яку вони могли б спертися. І головне — російська політична еліта тоді ще не була готова до відновлення свого впливу в колишніх союзних республіках. "В цих умовах "многовекторність", — заявляє Табачник, — которую правильнее было бы назвать внешнеполитической эклектичностью, оказалась ценой, которую украинское руководство было вынуждено заплатить за сохранение стабильности и видимости общественного согласия".

Проте коли під час другого терміну президентства Кучми центристські партії почали корекцію курсу управління держави в бік зміцнення "життєво важливих" економічних зв'язків із Російською Федерацією, це викликало різку реакцію правонаціоналістичних сил і їхніх зарубіжних союзників, до яких Табачник зараховує країни ЄС і США. Ці сили організували Помаранчеву революцію і досягли "короткочасного реваншу".

Тут варто зупинитися і звернути увагу на вживання в мові віце-прем'єра слова *реванш* із маніпулятивною метою. Адаже значення слова — "відплата за поразку, невдачу, програш у чому-небудь", а сили, які Табачник вважає "правонаціоналістичними", при владі ані в часи президентства Кравчука, ані Кучми не були. Водночас визначення *реванш* якнайкраще підходить до характеристики діяльності нішньої коаліційної парламентської більшості й сформованого нею уряду.

Реванш полягає і в нинішній політиці реінтеграції з Росією, яку й обстоює Табачник: "Сьогодні керівництво України решаєт трудную, но вполне выполнимую задачу возвращения российско-украинских отношений на курс динамичного поступательного развития, искусственно прерванного в конце 2004 года". Водночас орієнтацію на добросусідські політичні стосунки й економічні зв'язки з ЄС Табачник вважає "плодом конфронтаційного мислення радикальних націоналістів, мечтающих не столько о независимом украинском государстве, сколько об украинской империи под собственным владычеством".

Звернімо увагу на ще одну маніпулятивну словесну підміну понять — українським "націоналістам" приписані прагнення, притаманні сучасному російському політикуму, де виразно посилюються неоліберальні амбіції й мрії відновлення Російської імперії в її колишніх межах.

Фото О. Литвиненка

ІДЕОЛОГІЯ РЕВАНШУ — ВПЕРЕД ДО ІМПЕРІЇ

Віце-прем'єр завершує інтерв'ю "Российским вестям" запевненням у необхідності вступу України до ЄП та орієнтації на Росію і на такі середньоазійські країни пострадянського простору, як Казахстан і Узбекистан. Чому саме ці країни Табачник обрав за зовнішньополітичний орієнтир для України, він пояснює тим, що режими Карімова і Назарбаєва виявили готовність "выполнять конституционную обязанность по защите национальной государственности от внешних посягательств и от внутренних мятежников. В отличие от Украины и Грузии, в Казахстане и Узбекистане отказались играть по американским правилам и без борьбы отдавать власть назначенным Вашингтоном "демократам".

Насамкінець Табачник ще раз розвінчує тих, кого називає "свідомою меншістю" (іронічно транслітеруючи це слово в російськомовному тексті й беручи його в лапки), яка нав'язує свої ідеали переважній більшості населення. Українське суспільство має усвідомити, говорить віце-прем'єр із гуманітарної політики, що представники "свідомої меншості" не мають права називати себе демократами й патріотами, бо, повчає Табачник, націонал-демократії не буває, "демократія позанаціональна і наднаціональна", а термін "націонал-демократія" — такий же евфемізм, як і "націонал-соціалізм", призначений "прикривати истинную пещерно-националистическую сущность". Саме ці "пещерные националисты" і "внутренние мятежники", які з допомогою зовнішніх сил — ЄС і США — організували Помаранчеву революцію, на півтора роки захопили владу і за цей короткий час довели країну до межі розколу за етноконфесійною ознакою.

Аналіз міркувань Табачника, який озвучує ідеологію так званої антикризової коаліції, ще раз увиразнює сутність нинішнього протистояння в суспільстві. Лінію розколу визначає ставлення до Росії. Сили, чийм ідеологом є Табачник, виступають за "максимально можливе" збереження інтегральних зв'язків із Росією. Протилежний табір (відкинемо експресивні характеристики віце-прем'єра, які нагадують навіть не 70-ті, а 30-ті роки минулого століття) бачить державність України незалежною від Росії. Цікаво було б уточнити, де за-

кінчується для Табачника і Партії регіонів "максимум можливого" у збереженні інтеграційних зв'язків із Москвою? Чи це не надто й завуальований план повернення до Російської імперії?

У зв'язку з цим варто розглянути програму мовно-культурної політики віце-прем'єра, яку він оприлюднив в інтерв'ю з Олегом Бузиною в газеті "Сегодня" за 12 жовтня.

Ще до того, щойно заступивши на урядовій посаді В'ячеслава Кириленка, новий віце-прем'єр покваліфікував такий вияв "пещерного націоналізму" свого попередника, як вимога перекладати зарубіжні фільми державною мовою. Тепер усі фільми, як це було заведено в УРСР, демонструватимуться російською мовою, яку Табачник вочевидь вважає не національною, а наднаціональною.

Зрештою, він має свою рацію — саме такою російська мова була в СРСР, виконуючи функцію мови міжнародного спілкування.

Інтерв'юєр Табачника Олександр Бузина, нагадавши віце-прем'єрові, що в 1990 р. цей статус російської мови на території СРСР було законодавчо узаконено, запропонував "наповнити його практичним змістом".

Щоб "наповнити практичним змістом" статус російської мови радянської доби, Табачник обіцяє невдовзі запровадити низку змін і в мовному законодавстві, і в освітній сфері. Як повідомляє віце-прем'єр, він уже дав доручення Міністерству освіти розробити і впровадити в шкільну програму курс "Літературне насліддя України", куди введуть вивчення мовою оригіналу не тільки російськомовні твори Шевченка і прозу Гоголя, а й твори Паустовського, Булгакова, Короленка, Волошина.

Таким чином, українські діти вивчатимуть "двомовну українську культуру" згідно з унікальним у своєму роді визначенням О. Бузини, за "Білою гвардією" Булгакова, де українські діячі доби визвольних змагань зображені жалюгідними нікчемами. Суперечність, яка виникає при вивченні "Білої гвардії" з підручниками з історії України, віце-прем'єра не хвилює — він збирається виправити й підручники з історії. За його вказівками шкільні програми стануть "гуманістичними", а історія більше не поділятиметься на "періоди ідеологічно вигідні й не вигідні".

В історії України пануватиме інтернаціональна дружба народів. Українських дітей навчатимуть, що "успіхи Російської імперії були продуктом спільної політичної творчості двох народів — російського і українського".

Усі міністри й полководці українського походження, які працювали на Російську імперію, мають бути представлені в шкільному курсі історії. "Нельзя вести культурную политику, — заявляє Табачник, — только в интересах узкого слоя украиноязычной интеллигенции, которая просто боится конкуренции во всем".

Після такої науки і дітям стане зрозуміло: якщо Російська імперія — спільний дім росіян і українців, то нащо ж було розлучатися.

До речі, тези про неподільність української та російської культур, про єдність мовно-культурного простору двох народів і про спільну участь українців і росіян у створенні Російської імперії належать до ключових ідеологем книжки Кучми "Україна — не Росія", назва якої виконує швидше роль словесного камуфляжу, оскільки в праці "неросійськість" України потрактовано хіба що в дусі декларованої "незалежності" колишньої УРСР.

Витоки ж пропаганди Російської імперії як "спільного дому" українців і росіян і їхньої взаємозалежності сягають значно давніших часів. Ця ідеологія була сформована ще в надрах самодержавної Росії для протидії українському рухові за мовно-культурну самобутність, що його російський уряд трактував як "український сепаратизм", а його учасників — як "внутрішніх ворогів" Росії.

У нинішній путінській Росії не бракує провладних сил, які сприймають українську державність саме з таких позицій.

То чи не варто нашому вищому керівництву замислитися над масштабами загрози, що постала перед державою після формування антикризової коаліції і повернення в уряд ідеологів часів президентства Кучми, проти якого повстав народ у листопаді-грудні 2004 року?

І чи варто шукати спільну мову з коаліцією, політику якої визначають такі ідеологи як Табачник?

• **Лариса МАСЕНКО**, завідувач кафедри української мови НаУКМА, лауреат премії імені Бориса Грінченка

ПОЗИЦІЯ

ПРИЙМІТЬ ЗАКОН!

Коломийське міськрайонне товариство "Просвіта" імені Тараса Шевченка, яке об'єднує в своїх лавах 5200 членів, обговорило і схвалило проект Концепції державної мовної політики України, направило відповідні звернення Президенту України Вікторові Юшенку, Голові Верховної Ради України Олександрові Морозу, Прем'єр-міністрові України Вікторові Януковичу.

Вважаємо, що Концепція державної мовної політики — важливий документ, який сприятиме вивченню державної (офіційної) мови та запровадженню її у всіх сферах суспільного життя на всій території України, а тому просимо і вимагаємо прискорити розгляд проекту, ухваливши відповідний закон.

Ми, учасники урочистого засідання, присвяченого відзначенню 138-ої річниці від дня заснування "Просвіти", не можемо байдуже споглядати, що мовне питання знову стає об'єктом спекуляції окремих деструктивних сил, у тому числі й високопосадовців Української держави. Про це свідчить рішення Апеляційного суду міста Києва, яким скасовано постанову Кабінету Міністрів України про обов'язкове дублювання чи озвучення іноземних фільмів українською мовою, шкідлива заява віце-прем'єра України Дмитра Табачника, що "дублювання фільмів має бути виробничо і фінансово обґрунтованим. Якщо ми дублюємо іноземні фільми повністю, то ми на тих, хто організовує прокат, переносимо економічний тягар...". Цинічно, що це він сказав у День української мови й писемності.

А тому вважаємо, що тільки з прийняттям Закону про українську мову як державну мову України можливий її захист. Прийнято на урочистому розширеному засіданні ради і правління Коломийського міськрайонного товариства "Просвіта" ім. Т. Шевченка м. Коломия. Голосували: "за" одногослосно.

• **М. ЖИБАК**, відповідальний секретар Коломийського міськрайонного товариства "Просвіта"

ПОЛЕМІКА

ТАКИЙ ДОВГООЧІКУВАНИЙ ЗАКОН ПРО ДЕРЖАВНУ МОВУ

Недавно “Просвіта” оприлюднила запропонований Президентом України для внесення на розгляд парламенту проект закону про державну мову. В сучасну добу глобалізації та жорсткої інформаційно-економічної конкуренції державна мова виконує роль одного з основних засобів забезпечення національних інтересів.

Закони про державну мову мають схожу структуру. Вони різняться лише пріоритетами зовнішньої або внутрішньої складової функції державної мови. Усі наддержави акцентують збільшення зовнішньої, світової експансивної функції державної мови. Решта держав практикує позицію захисту, що, на жаль, себе не виправдовує. **Будь-яка захисна позиція у законодавстві про державну мову не приведе Україну до успіху в сучасному глобалізованому світі.**

Тому скрізь можна говорити про захист чи радше преференції української мови, але не в законі про державну мову. Там мусить бути тільки чітка орієнтація на потенційну силу державної мови, необхідну в сучасному світовому інформаційному змаганні. Писати закон інакше — означає ризикувати перспективою стати слабкою і бідною інформаційно колонізованою територією. **Якщо сила держави буде наочно пов'язана з престижем державної мови, громадянин будь-якої національності зрозуміє зв'язок між державною мовою і власним життєвим успіхом, тому сприйме державну мову з особистим зацікавленням.** На жаль, цього ще не розуміє українське суспільство і ладне йти за чужим політичним вітром і чужою державною мовою. Народ непоінформований у мовних питаннях, точніше, дезінформований. Починати треба, але забезпечивши себе від типових українських помилок. **Ми повинні вграти час у гонках світової глобалізації, знайшовши спосіб відновити контроль над власним інформаційним простором. Без добре продуманого закону про державну мову це практично неможливо. Але поганий закон про державну мову — гірше, ніж зовсім без нього.**

Дуже добре, що наשה рідне Товариство “Просвіта” подає Президентові власний проект. Чудово, що він опублікований у газеті. А далі треба всім українцям працювати для його покращання ще до того, поки він буде внесений на розгляд Верховної Ради. Доцільно разом із Секретаріатом Президента організувати збір та узагальнення пропозицій і потім провести публічне обговорення в ЗМІ остаточного варіанта. **Широке публічне обговорення обов'язкове для такого закону і навіть важливіше, ніж сам проект.** Якщо подавати проект, із яким суспільство уже знайоме, його легше буде відстояти в парламенті, й народ розумітиме закон як очевидну річ. За умови добре організованого обговорення суспільством цей закон почне діяти як звичаєве право навіть у випадку його відхилення чи переінакшення парламентом, що може статися за нинішньої більшості. **Я сказав би, що це один із основних законів для громадянина. Без участі громадянина він не може відбутися.** Відразу додаю кілька зауваг до проекту.

Обґрунтування необхідності прийняття Закону варто обов'язково доповнити функцією мови як засобу забезпечення інтересів і спільних дій держави, суспільства і громадянина. **Основною метою слід визначити забезпечення інформаційної єдності й солідарності суспільства, високого ступеня самостійності держави та її здатності добре захищати інтереси громадян в Україні й у світі.** В проекті стан нормативно-

Фото О. Литвиненко

правової бази визначено дещо некоректно, адже Закон про державну мову є конституційним законом у галузі державного будівництва, а не у сфері регулювання порядку використання мов і не може бути одним із законів про порядок застосування мов. Він первинний для решти законів у галузі застосування мов і не потребує узгодження з існуючою правовою базою. Вище цього Закону тільки 10 стаття Конституції, яку він тлумачить і доповнює місією мови у поширенні українських інтересів у світі. Інші закони й нормативно-правові акти України в галузі застосування мов повинні узгоджено сприяти його дії.

У розділі щодо фінансування реалізації закону про державну мову слід зазначити про фінансування цих заходів як першочергових найвищої державної ваги, що визначають інформаційну й загальну безпеку та конкурентоспроможність суспільства. Заходи щодо забезпечення статусу державної мови повинні органічно враховувати бюджети підприємств, організацій, як державних, так і громадських, і фінансувати в обсязі витрат на забезпечення їхньої діяльності, адже без державної мови така діяльність неможлива. Слід чітко визначити відповідальність за порушення офіційних норм української мови і правил мовотворення, що набуло зараз катастрофічних обсягів. Цей закон писаний для громадянина, тому варто внести тезу про обов'язковість спілкування громадян державною мовою. Не варто робити жодних винятків для застосування української мови в міжнародних контактах, наполягаючи на рівноправності своєї мови у світовому інформаційному просторі, що рівнозначно домагання Україною рівноправних взаємовигідних стосунків. Державна мова повинна “працювати” через механізм перекладу.

Слід уточнити, що ЗМІ можуть

функціонувати іншою мовою тільки у випадках, коли ця мова є мовою меншини і сприяє збереженню та розвитку самобутності етнічних громад. Не можна в законі писати “інші сфери, визначені законодавством”, — закон про державну мову повинен чітко визначити всі галузі застосування державної мови або сказати, що поширення державної мови відбувається у всіх галузях суспільної діяльності та в житті громадян, а далі перерахувати найважливіші сфери, які визначають пріоритети державної самостійності, інформаційної безпеки і конкурентоспроможності у світовому інформаційному просторі (не названо науки, світових інформсистем, реклами тощо). Так і записати: **“Державна мова поширюється вільно і без обмежень у всіх галузях суспільного життя на всій території України. Будь-які обмеження застосування державної мови громадянами України заборонені”.** Вживання державної мови здійснюється незалежно від встановленого законами порядку застосування мов. Жодна мова не може бути застосованою у випадках, коли застосування державної мови є обов'язковим (крім приватного життя громадянина). **В жодному разі не слід дозволити вживання іншої мови нарівні з державною,** адже це незаконно і заборонено Конституцією. Будь-яка іншомовна інформація може використовуватись у сфері застосування державної мови лише в перекладі державною мовою. Переклади офіційної інформації повинні прийматись як дійсні тільки після нотаріального посвідчення. Слід жорстко обмежити застосування іншомовних назв. Офіційній реєстрації повинні підлягати створені в Україні за офіційними правилами української мови фірмові найменування і товарні знаки. Фірмові найменування і товарні знаки, створені в

інших державах, мають реєструватись у перекладі українською мовою і тільки у виняткових випадках в оригіналі, після погодження за процедурою, визначеною Кабінетом Міністрів.

Стосовно державної мови не можна вживати слово “захист”, а лише “гарантування”, називати спроби обмеження її використання спроби підриву конституційного ладу, національної безпеки і світової конкурентоспроможності держави. Державна мова апріорі є сильною, адже вона повинна стати потужним засобом захисту національних інтересів України. Народ як джерело всієї повноти влади є головним гарантом статусу державної мови, і це повинно чітко відобразитись у законі про державну мову. Обов'язково має бути стаття про те, що органи державної влади створюють умови для вивчення й удосконалення володіння українською мовою громадянами України, іноземцями та особами без громадянства. Громадські організації та інші структури, включаючи політичні організації й партії, обов'язково повинні застосовувати державну мову в усіх формах діяльності за винятком внутрішньої діяльності, спрямованої на збереження і розвиток мовної, культурної, релігійної та звичаєвої самобутності етнічних громад. При цьому публічна діяльність поза межами етнічної громади здійснюється з обов'язковим використанням державної мови. В публічному спілкуванні та в галузях внутрішньої діяльності громадян України зобов'язані використовувати державну мову і всебічно сприяти утвердженню її статусу та міжнародному авторитетові.

Стаття про відповідальність за порушення закону вимагає конкретного наповнення. Встановлення прямої відповідальності за прийняття законів, які обмежують поширення державної мови, є не-реальною через існування депу-

татської недоторканності й колективної відповідальності парламенту. Тому пропонуємо такий варіант:

— публічна діяльність політичних партій та організацій і громадських структур, яка спричиняє або спрямована на обмеження порядку застосування державної мови чи домагання запровадження іншої державної мови тягне за собою невідкладне, протягом одного тижня, рішення Мін'юсту України щодо припинення їхньої державної реєстрації з наступним порушенням карної справи щодо злочинних дій з метою підриву державного ладу, зниження національної безпеки і конкурентоспроможності держави;

— прийняття парламентом закону, який обмежує використання української мови як державної, що підтверджено рішенням Конституційного Суду, тягне за собою невідкладне, протягом одного тижня, рішення Мін'юсту України щодо припинення державної реєстрації парламентських партій, депутатів від яких подали більш ніж 2 голоси за ухвалення такого закону;

— публічні порушення цього закону суб'єктами підприємницької діяльності й організаціями з поширення інформації, а також бездіяльність структур державної влади, що спричинили обмеження та неправильне використання державної мови, караються штрафом у розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів. У випадку систематичного порушення в судовому порядку настає відповідальність у вигляді позбавлення державної ліцензії (дозволу) на ведення справи. Працівники державних структур за систематичні дії або бездіяльність, що спричинили обмеження використання державної мови, невідкладно звільняються з роботи незалежно від рангу і посади”.

У проекті закону відсутня дуже важлива стаття про забезпечення світового авторитету української мови як державної і забезпечення її експансії у світовий інформаційний простір. Тому пропонуємо статтю 7а **“Забезпечення світового авторитету державної української мови”** в такій редакції:

— використання поширених світових мов регулюється законом і не може обмежувати використання державної мови;

— українська мова використовується в міжнародних інформаційних і ділових контактах нарівні з мовами інших держав;

— держава і всі суб'єкти міжнародних стосунків забезпечують авторитет і поширення української мови на територіях національних зацікавлень та інтересів”.

Над проектом ще треба серйозно працювати всією “Просвітою”, адже він повинен врахувати все і бути зрозумілим кожному громадянину.

• **Володимир ФЕРЕНЦ,**
м. Івано-Франківськ

ЮВІЛЕЙ

Недавно я побував у місті Перемишль (Польща), де разом з українською громадою взяв участь у святкуванні 50-річчя відновлення на цих теренах і загалом у Польщі організованого українського руху.

Не робитиму довгого екскурсу в історію, аж до часів Київської Русі, коли ці порубіжні землі почергово були у складі то польської, то української держави.

Ота сама ріка Сян, про яку згадується в нашому українському гімні, якраз тут. Вона ділить місто навпіл: на східну й західну частини.

Цікава історична деталь. Коли влітку 1939 року два тоталітарні режими — фашистський Гітлера і комуністичний Сталіна — поділили сфери впливу, почали 1 вересня нападом на Польщу Другу світову війну і розшматували цю країну, то агресори зійшлися якраз на Сяні. На мосту через річку був німецько-радянський кордон. На західному березі — німецький рейх, на східному — радянський. 22 червня 1941 року німці перейшли міст... Восени 1944-го фронт перекотився через Сян на Захід.

Але до сьогодні. Врешті, є міжнародний принцип непорушності кордонів. Є реалії: мільйони людей по світах — громадяни держав не своєї корінної нації — національна меншина. Це проблема, часто й трагедія, отака роздвоєність: бути лояльним громадянином своєї держави і не втратити національного коріння.

Що ж відзначали українці Польщі? Визволення від наслідків іншої дати, 60-річчя якої припадає вже на 2007 рік. Це сумнозвісна операція "Вісла", коли комуністична влада СРСР і Польщі провела "зачистку" прикордоння. Сотні тисяч українців із давніх українських теренів, а тепер — східних польських територій, були насильницьки переселені на північ і захід Польщі. Багато їх загинуло. Схожою була акція з виселення поля-

УРОЧИСТОСТІ В ПЕРЕМИШЛІ

ків із прикордоння на схід СРСР, туди, куди їх відправляли на заслання ще російські царі — після повстань за незалежність Польщі у 1830 і 1863 роках.

Через 9 років хрущовська ліберальна відлига в СРСР докотилася й до Польщі. Українцям дозволили повертатися на рідні землі. Поступово. На розорені рідні гнізда. І сьогодні це болюча тема. Влада країни, тепер уже члена Євросоюзу, не відновила історичної справедливості. Вона мала б полягати не лише в декларативному вибаченні перед жертвами акції "Вісла", як це зробив Президент Польщі Квасневський кілька років тому. А в повному відновленні їхніх прав: національних, юридичних, культурних і, звичайно, майнових. Треба повернути колись забрані в людей землі, садиби, школи, народні доми, церкви.

І все-таки українці святкують 50-річчя утворення 1956 року Культурного товариства українців Польщі, що з часом трансформувалося в ОУП — Об'єднання українців Польщі.

Два дні тривали урочистості в Перемишлі, організовані місцевим відділенням ОУП. Центром свята став Народний дім. У перший день пройшла наукова конференція. Виголошено та обговорено 6 доповідей: про 50 років відновленої діяльності українських церков, шкіл, закладів народного мистецтва, культури. Продовженням конференції став мій виступ — журналіста з України, представника "Просвіти". Я довго відповідав на численні запитання перемишлян. Люди дуже вболівають за події в Україні, висловлювали стурбованість тим, що у нас діється.

У неділю після богослужіння в українських церквах міста (і православних, і греко-католицьких) продовжив ювілейні заходи вели-

Танцюристки з ансамблю "Аркан"

кий концерт українського мистецтва. На сцені Народного дому виступили численні колективи: академічний і народний хори, ансамблі сопіляків і бандуристів, ансамбль танцю "Аркан". Цілий калейдоскоп талантів. Чудові костюми. Дуже високий художній рівень. Це тим більше вражало, що вся робота колективів, як і інших студій, об'єднань Народного дому ведеться виключно на громадських засадах.

По завершенні концерту голова Перемишльського відділення ОУП Марія Туцька запросила мене на сцену. Я подякував переповненому залу за те, що люди тут, за межами України, зберегли українську пісню, слово, душу. І вручив

видану нашим Товариством "Просвіта" ім. Т. Шевченка продукцію: книжки, касети, компакт-диски. Все це було із влччністю прийняте для Народного дому, української школи міста.

Пізніше пані Марія розповіла мені про школу імені Маркіяна Шашкевича, де вона заступник директора. Таких шкіл, на жаль, усього кілька на всю Польщу. Є ще, окрім Підкарпаття, на Лемківщині й Підляшші. Що означає — українська школа? Викладання тут ведеться, звичайно, державною польською мовою. А українською подають історію України, українську мову, літературу, які є в навчальній програмі цієї школи. Тепер порівняймо зі школою національної

меншини в Україні — російською. Що, як і якою мовою викладають у російській школі в Україні?

В українців Перемишля є дуже болюча проблема: повернення їм Народного дому. Він споруджений 102 роки тому на кошти української громади. Їй належав і в часи Австро-Угорської імперії, і за відновленої в 1918 році Речі Посполитої, Польської республіки. До 1947 року, до акції "Вісла", коли його конфіскувала комуністична влада. У 1956 році українській громаді дім повернули, та лише один поверх із трьох. Так і по сьогодні. На першому й третьому поверхах — якісь фірми, мешканці. Дім без єдиного господаря занепадає. Коштів на ремонт у громади бракує, бо чимало йде на оплату оренди свого поверху. Та й не громада тут повноправний господар, щоб узяти під опіку весь будинок. Питання затягується: бюрократів вистачає й тут, а ще немало охочих до будівлі в центрі міста. Проблема штучно прив'язується до повернення подібного народного дому польській громаді у Львові. До речі, той дім також давно треба було б повернути колишнім господарям.

Навесні 2005 року у свій перший візит до Польщі, тут, у цьому Народному домі, побував Президент України Віктор Ющенко. Пообіцяв на міждержавному рівні на решті вирішити питання з поверненням Дому громаді.

"Він же обіцяв", казали мені українці міста. Як їм пояснити, що навіть Президент не міг передбачити, що дітиметься у нас через півтора року після його обрання і як непросто буде виконувати і тут, у нас, передвибірні обіцянки.

Що ж, люди чекають. Вони не зневірилися у справедливості, поки над Сяном, над Передгір'ям Карпат лунає українське слово і пісня.

● Петро АНТОНЕНКО
Фото автора

СВЯТКУЄМО

УПЕРШЕ
В ІСТОРІЇ
ДИПЛОМАТІЇ —
ОФІЦІЙНИЙ
ПРИЙОМ
ДЛЯ ДІТЕЙ!

А все через Миколая. Напередодні його свята Посольство України в Канаді спеціально влаштувало для маленьких українців офіційний прийом.

Діти від 2 до 9 років, які проживають у столиці Канади, вперше мали змогу відвідати українську дипломатичну установу. Не знати, хто більше тишився: дітлахи чи господар, недавно призначений Надзвичайний і Повноважний Посол Ігор Остах — однак малі відвідувачі залишили амбасаду із справжніми українськими подарунками й нагородами, які отримували за свої знання про Україну чи розповіді про Миколая. Їм навіть вдалося крадькома підглядіти через вікно справжнього Святого Миколая з міхом за плечима. Тільки одна мить, але цього досить, аби надовго запам'ятати таємничого гостя й свої відвідини Посольства.

● Б. МАЛИНА,
Канада

До мікрофона черга...

Миколаю не вдалося лишитися непоміченим...

НОВИНИ ВІД УКРАЇНСЬКОЇ СВІТОВОЇ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ МЕРЕЖІ (УСІМ)

ЧЕТВЕРТА ХВИЛЯ

Звернення від Українського Конгресового Комітету Америки до Прем'єр-міністра України Віктора Януковича

Вельмишановний Пане Прем'єр-міністре!

Українська громада Америки глибоко стурбована останніми подіями в Україні. Ми вважаємо, що продовження конфронтації між гілками влади й нелегальні рішення Парламенту доводять, що Україна повертається назад до анархічної системи, базованої не на демократичних принципах, а на особистих інтересах політиків. Від часу Вашого призначення на пост Прем'єр-міністра наша громада, яка включає також і численних громадян України, що зараз живуть у США, стурбована кількома питаннями, які, на нашу думку, потребують пильної уваги Вашого Уряду.

Світовий Конгрес Українців надіслав лист до мера м. Києва Леоніда Черновецького з проханням змінити теперішню назву "вулиця Урицького" на назву "вулиця Митрополита Василя Липківського" на прохання Українського Православного Братства ім. Митрополита Василя Липківського з Нортпорта, Флорида.

Генеральне консульство України в Сучаві спільно з Буковинським округом Союзу українців Румунії та примарією м. Гура Гуморулуй Сучавського повіту провело заходи, присвячені 143-й річниці від дня народження відомої української письменниці Ольги Кобилянської: урочиста церемонія покладання квітів до пам'ятника-погруддя письменниці у місті, де вона народилася, а також відкриття і освячення з цієї нагоди "Української світлиці" у готельному комплексі "Casa Alba", що в мальовничій передгірській місцевості комуни Вама неподалік від м. Гура Гуморулуй.

10 грудня Державне Самоврядування Українців Угорщини та Самоврядування Українців ІХ району Будапешта провело тематичний захід, присвячений 150-літтю Івана Франка. Вечір зібрав чимало іменитих гостей, представників місцевих органів самоврядування українців та членів української громади.

У концертній програмі взяла участь митці Товариства української культури, учні Недільної школи, а також члени ансамблю бандуристок "Галичанка" зі Львова. Угорські українці отримали в дар від університету "Львівська Політехніка" нове солідне видання поезій Івана Франка.

Цьогорічний цикл презентацій України у Німеччині, що провів Союз українських студентів у Німеччині (СУСН), завершує український вечір у Ганновері.

СУСН як всенімецька організація студентів з України, що навчаються нині у вищих навчальних закладах Німеччини, цією акцією вирішило почати суспільне зближення зі своєю батьківщиною.

● Підготував Дмитро СЛАВОВ,
співкерівник УСІМ при МГОУ
"Четверта Хвиля",
Відень

НА ПЕРЕМІЛІВСЬКОМУ КАЛЕНДАРІ З'ЯВИЛОСЯ НОВЕ СВЯТО – ДЕНЬ БАТЬКА

Попри те, що в українсько-му календарі практично на кожен день припадає якесь свято, мешканці села Перемилівка, що на Рівненщині, переконані: у ньому не вистачає ще одного. Принаймні у своєму місцевому календарі вони його записали і вже шостий рік поспіль відзначають. Це День батька.

ТРАДИЦІЇ І НОВАТОРСТВО

мати – два серця гарячі”, запитали мене: “Маріє Миколаївно, про свято матері ми знаємо, а коли свято батька?” Отож після цього подумалося: справді, чоловіки мають дві гарні пошанувальні дати – 6 грудня і 23 лютого, але тоді їх величають як захисників. А ось щодо “гарячого серця”, щодо батьківського оберету родини, прихильності батьків до дітей, зрештою, їхньої самозреченості заради синів та дочок, — це окрема велична тема. Отож ми її вирішили втілити в реальність, започаткувавши День батька і провівши це свято наприкінці грудня шість років тому. Воно прижилося — і тепер це вже традиція.

— Ідея щодо такого дійства, — говорить один із його ініціаторів, директор Перемилівської загальноосвітньої школи І—ІІ ступенів Марія Бриндецька, — виникла наперед у діток. Бо якось вони, почувши відому мелодію “Батько і

Чарівна музика скрипки заповнила серця учасників святкового дійства

Не виняток і нинішній рік. Щоб перейняти досвід, на День батька, який пройшов у шкільному приміщенні (до речі, одному із найбільш довголітніх на теренах району — із 1913 року) в Перемилівці висадився поважний “декант” — практично усі директори навчальних закладів Млинівщини. І подивитися було на що. Зокрема на виставку предметів народно-прикладного мистецтва, виготовлених батьками й дітьми. За-

Перемилівські батьки мають тепер “офіційні” подяки, які обіцяють зберігати “на видному місці”

хват викликав оригінальний музей старовини, до створення якого також “приклали руку” батьки. А особливо талант перемилівчан проявився у мистецтві. Це засвідчили школярі, організувавши концертно-вітальну програму. Далі естафету перейняли імениті вихідці з сіл Перемилівської сільради, які прибули на свято з Рівного: композитор, заслужений працівник культури України Анатолій Андрухов і художник, голова Рівненської обласної організації Спілки художників України Феофан Бобрик. Їхні подарунки були зворушливі — дивовижний концерт оркестру народної музики “Древляни” і портрет Лесі Українки, на якому, зізнався автор картини, ще й фарби не встигли висохнути. Справжній подарунковий “букет” привіз до Перемилівки голова Млинівської районної ради Володимир Кислюк: книги, цукерки, футбольні м'ячі, музичний центр, касети з українськими старовинними і сучасними піснями.

Щодо перемилівських батьків, то для них особливо приємним подарунком на завершення свята стали “дипломовані” подяки — за сумлінне виховання дітей, за активну участь у громадському житті, за безкорисливу допомогу школі, за мистецьку та духовну науку, за... Зрештою, таких “за” набрався не один десяток. І всі доречні для такого свята — День батька.

— Побувавши на дійстві, до мене ніби повернулася молодість, — широко зізнається найстарша мешканка Перемилівки Марія Санжар, активістка товариства “Просвіта” із 65-річним стажем. — Колись, ще за Польщі, батько водив мене на українські вистави. То було щось надзвичайно трепетне. А ще батько казав: “Все з душі може вивітритися, а ось мамина ласка та батькова наука — ніколи”.

Справді так. І славна традиція у Перемилівці цю істину вкотре підтвердила.

Євген ЦИМБАЛЮК

ПОДІЯ

20 грудня 2006 року на митному переході “Рава-Руська” пластуни Львова отримали від польських скаутів-харцерів Вифлеємський Вогонь Миру. Вогонь уже пройшов шлях із рук у руки через Австрію, Словаччину та Польщу, а тепер скаутську естафету за допомогою пластунів перейняла Україна.

На митному переході представники найвищого керівництва ЗНР (Союзу Польських Харцерів) передали Вогонь керівникам Національної скаутської організації України “Пласт”. Стоячи разом у традиційному скаутському колі, пластуни й харцери заспівали різдвяні пісні, пісні-символи Вифлеємського Вогню. Потім вітали одне одного, дарували сувеніри й фотографувалися.

Того ж дня Вогонь привезли до Львова та передали на зберігання у

ПЛАСТУНИ ПРИВЕЗЛИ ДО УКРАЇНИ ВИФЛЕЄМСЬКИЙ ВОГОНЬ МИРУ

головні собори Церков, що благословили акцію, — Української Православної Церкви Київського патріархату, Української Греко-Католицької Церкви та Української Автокефальної Православної Церкви, а 24 грудня, напередодні католицького Різдва, Вогонь із Вифлеєма переданий і Українській Римо-Католицькій Церкві.

У Києві 21 грудня пластуни передали Вифлеємський Вогонь Українській Православній Церкві Київського патріархату в Михайлівському Золотоверхому соборі. 22 грудня — парафіянам Української Греко-Католицької Церкви у Патріаршому соборі Воскресіння Христового, а 24 грудня біля

пам'ятника святому Володимирі пластуни передали Вифлеємський Вогонь Миру київській громаді та представникам “Пласту” з центральних, східних і південних регіонів України.

Вифлеємський Вогонь Миру постійно горить у Вифлеємі, у церкві, яка зведена на місці народження Ісуса Христа. Перша згадка про нього датується XII століттям. Тоді один із учасників Христових походів привіз це Світло з Вифлеєма як дар для своєї родини і близьких.

Цього року виповнюється 20 років, як уперше австрійські скаути привезли до Європи Вогонь. В Україні, на відзначення цієї події, 24 грудня пластуни занесли Вифлеєм-

ський Вогонь на найвищу гору України Говерлу.

20 грудня Вифлеємський Вогонь палав у резиденції Папи Римського, Європейському парламенті, численних державних установах і містах Європи. В Україні Вифлеємський Вогонь як символ тепла, миру, злагоди і сподівання поширюють пластуни. Щороку в акції беруть участь близько 10 тис. пластунів, до неї також долучаються тисячі дітей у сотнях міст, містечок і сіл по всій Україні. Символічно, що цей символ Миру, любові і добра діти передають дітям. Вогнем із Вифлеєма запалюють свічки вдома на Святу Вечерю.

Ліна ОСТАПЧУК

КРИТИЧНО

...Подивилися ми на наше життя-буття, стан української мови в рідному місті — і вирішили провести серйозну розмову на засіданні “круглого столу” “Утвердження української мови як державної в сферах суспільного життя міста Іллічівська: здобутки, проблеми”.

Зустріч провели в міськвиконкомі. Крім просвітян, були представники влади, депутати, керівники підприємств, установ. Основними доповідачами з питань освіти, культури, засобів масової інформації, діловодства, мови реклами й вивісок були просвітяни. Цифри й факти прозвучали вражаючі: жодної газети в місті українською мовою, в кіосках не купити газети рідною мовою, української літератури в бібліотеках міста — до 30 %, вивісок українською мовою — 28 %, ЗАГС працює російською, культурні, спортивні заходи, позашкільні установи ігнору-

НЕ ТІЛЬКИ СИТИМИ БУТИ...

ють державну мову. Місто заповнило вже й англійська мова. “Право”, “Грааль”, “Робін Бобін”, “Верже” — чим кращі ці назви від рідних, українських?

Отже, сьогодні в Україні треба відновлювати справедливість, утверджувати українську мову як державну.

Говорили учасники зібрання про успіхи, намічали шляхи подолання недоліків. Усі, хто виступав, відзначали значне покращання українського діловодства в установах, на підприємствах, у навчальних закладах, задовільне забезпечення довідковою літературою, комп'ютерами.

Було чим звітувати завідувачу відділу освіти В. Г. Кушніру. Та мало й зауважень висловили присутні: порушується мовний режим в українськомовних школах і дит-

садках, не проводяться уроки українознавства, навчання й виховання в позашкільних закладах проводиться російською мовою.

Змістовним був виступ Г. Ліщук, просвітянки, заступника директора судноремонтного ліцею. Найбільшою проблемою вона назвала виховання патріотизму в молоді: “Владі слід учти людей бути патріотами України, пишатися своїм українським, сприяти його розвитку скрізь і всюди. Спершу духовність — тоді й решта буде!”.

Спираючись на Конституцію України, Закон України “Про мови”, рекомендації парламентських слухань “Про функціонування української мови в Україні”, державну програму розвитку й функціонування української мови на 2004—2010 рр., рішення Конституційного Суду, учасники “круглого столу”

затвердили Рекомендації, які ляжуть в основу міської програми функціонування української мови.

У кінці робочого засідання було зачитано кілька рядків із Постанови Кабінету Міністрів України від 2 жовтня 2003 р. “Установлення відповідальності за порушення законодавства про мови”. Швидко добилися виконання всіх програм, якби працював цей пункт. Бо, на жаль, багато керівників чекають не тільки указів і параграфів, а й... палиці.

Закінчили зібрання мудрими словами Ч. Айтматова: “Будь-який народ хоче бути не тільки ситим, але й вічним... Безсмертя народу — у його мові”.

Валентина СИДОРУК, голова об'єднання “Просвіти”, ім. Т. Шевченка, м. Іллічівськ

ОСВІТЯНСЬКІ ЗДОБУТКИ

ГЛИБОКЕ ДЖЕРЕЛО ТВОРЧОСТІ

Медаль Софії Русової та чудова статуетка з зображенням крилатої богині з факелом у руках — ось із чим повернувся зі столиці Михайло Васильович Рожко, керівник вокальної студії “Промінь” Новодністровського будинку дитячої творчості, отримавши перемогу у Всеукраїнському конкурсі педагогічної майстерності працівників позашкільних навчальних закладів “Джерело творчості”.

У червні цього року завершився III заочний етап, конкурсна комісія визначила переможців у різних напрямках номінації “Керівник гуртка”, серед яких був і М. Рожко. Подані заочно документи і змістовні методичні напрацювання розробок, сценарії позашкільних заходів; матеріали, що свідчили про здобутки гуртка на різноманітних конкурсах і фестивалях. У серпні 2006 року підбито підсумки заочного конкурсу. Вони, за словами членів оргкомітету Л. Ковбасенко та Л. Павлової (газета “Шкільний світ” № 40 за 2006 р.), засвідчили про наявність багатьох талановитих педагогів, які володіють новітніми методиками виховання творчого розвитку дітей, прагнуть поділитися власними досягненнями з колегами. Зпоміж 164-х учасників найбільше було керівників гуртків і секцій художньо-естетичного напрямку — 26. Саме в цій статті йдеться про відомі художні колективи, серед них і про нашу студію “Промінь” та її керівника.

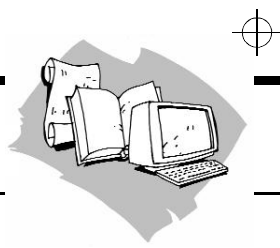
“Поїздка до столиці, — ділився враженнями Михайло Васильович, — була нелегкою, проте цікавою, адже кожен із нас мусив продемонструвати власні здібності й напрацювання. Приємно, що про нас за поданими матеріалами вже добре знали! Спочатку у 10-хвилинному виступі ми озвучили своє педагогічне кредо, я мав змогу продемонструвати і матеріали свого творчого вечора. Наступного дня протягом 25 хвилин заняття з незнайомою аудиторією (майже 80 учнів 6—10 класів!) демонстрували кожен власний напрям. Я — методику розучування пісні “Дороги” (приємно, бо на мої вірші — авт.). Триголосья, яке врешті прозвучало, задовольнило мої вимоги і сподобалося журі. А наступного дня нам запропонували педагогічну імпровізацію, що теж було незвично, але досить цікаво”.

Нагородження відбулося у Міністерстві освіти і науки, причому жоден із фіналістів (іх залишилося тільки 14 із різних напрямків) не знав попередніх результатів конкурсних днів; до того ж конкурс не передбачав перегляду виступів колег. Отож мить перемоги стала приємною і незабутньою, адже медаль Софії Русової в системі позашкільної, завойована Михайлом Васильовичем, — перша на Буковині. Матеріали збірок М. Рожка “Суцвіття музики і слова” (на вірші буковинських митців) і “Дарунок невидимого птаха” (вірші І. Багрійчук) зацікавили представників мистецьких кіл держави, а також членів журі з Академії педагогічних наук.

Михайло Васильович щиро вдячний за велику підтримку й допомогу в формуванні матеріалів відділу освіти (начальник Н. Березніченко), Будинку дитячої творчості (директор Т. Серевко), директору КП “ТРК “На своїй хвилі” В. Цопі, а також Л. Богян та іншим батькам вихованців студії за гарні відеоматеріали, що вдало ілюстрували творчий процес.

Головне, що творчість цього педагога по-справжньому поціновано, і на карті Всеукраїнського конкурсу не загубилося маленьке село Ломачинці та молоде місто Новодністровськ, почесним громадянином якого він став цього року.

Інна БАГРІЙЧУК

Микола КУЛЬЧИН-СЬКИЙ, голова Полтавського об'єднання, народний депутат ВР:

— Щастя й здоров'я усім просвітянам, усім читачам "Слова Просвіти" у Новому році!

Попри наступ на все українське, на український народ, розпочатий коаліційним урядом і коаліційною більшістю у Верховній Раді України, їм не вдається перетворити Українську державу на малоросійську губернію. Кожен із нас слідом за Іваном Франком може сказати: "Я вірю в силу духу твого повстання", слідом за Кобзарем: "Брешеш, людоморе!" Тож непростий рік нас чекає. Та ми впораємося!

Маємо об'єднатися навколо Президента і його дій, спрямованих на захист і перемогу демократичних цінностей і одвічних наших національних прагнень.

Якось В. Овсієнко — прекрасна і шляхетна людина, довголітній політ'язень, сказав мені, що перед тим, як з'явилися ОУН-УПА, 60 років працювала "Просвіта". І сьогодні ми знаємо, що наша просвітницька праця принесла українському народові розкішні плоди національної гідності й честі, знищила яничарство і зрадництво. Тож хай у Новому році наша праця буде ще якіснішою й наполегливішою. Як би антиукраїнська полтавська преса (є в нас така) не критикувала щорічний фестиваль "Мазепа—фест", я ніколи не забуду, як на Співочому полі біля Тараса Копаніченка вже після закриття кобзарського дня фестивалю, коли вже й освітлення вимкнули, зібрався чималий гурт молоді і до пізньої ночі співали разом із ним українських пісень.

Із різноманітної діяльності Полтавської обласної "Просвіти" фестиваль мистецтв є чи не найважливішим нашим надбанням. Наступного року в нас ювілей — 5 років. Хочеться, аби просвітницька громада нас підтримала — ідеями, приїздом до Полтави, фінансово.

На жаль, не встигли ми в цьому році завершити видання художнього альбому прекрасного, глибинно українського художника С. Гноївого. Він вийде у січні-лютому 2007 року, тоді ж плануємо провести виставку та продаж його картин у Києві. Виручені кошти підуть на будівництво пам'ятника Івану Мазепі у Полтаві. В Україні мають бути пам'ятники видатним українцям, а не катам і перевертням.

Хай усім нам новонароджене немовлятко дає віру в торжество Божої Правди, і Правди людської, і Правди нашої української.

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

Ніна ШМУРИКОВА-ГАВРИЛЮК, голова Хмельницького об'єднання:

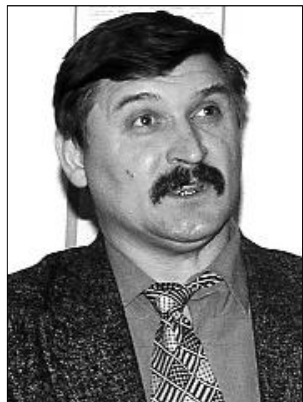
— Цей рік для Хмельницької "Просвіти" — особливий: ми святкували 100-річчя. Хочеться, аби наступний приніс лише зміни на краще, додав снаги триматися на плаву. Дбайте про духовність, не забувайте про красу, поезію та музику, адже життя таке швидкоплинне! Успіхів вам!

Леонід ФІЛОНОВ, голова Вінницького об'єднання:

— Шановні просвітяни! Вінницьке обласне об'єднання щиро вітає вас із Різдвом Христовим і Новим 2007 роком! Творчого Вам натхнення, уміння донести наші духовні цінності до широкого загалу, аби сповна виконати свою місію перед прийдешніми поколіннями.

Рік, що минає, найбільше запам'ятався урочистою академією з нагоди 140-річчя від дня народження Данила Заболотного та інтелектуальними турнірами до ювілею Івана Франка. Ми вголовили відеофільм "Данило Заболотний", дві телепрограми до ювілеїв Івана Франка і Олега Чорногуза.

Олексій ШЕВЧЕНКО, голова Сумського об'єднання:

— Останнім часом нам доводиться боротися з владою. Попередній мер, соціаліст, відібрав наше приміщення, а нова місцева бізнес-еліта БЮТу, "Нашої України" і Партії регіонів, яка прийшла до влади, вже ділить нашу площу. Правда, ми вперше відчули, що КДБ не дихає в потилицю.

Тож боротьба триває, і ми не уявляємо, як може бути інакше. Труднощі додають сил, і ми ще з більшим бажанням рвемося в бій. Я наголошую: міне 50 чи 100 років, а просвітяни все одно збудують у Сумах Український дім!

У новому році хочу, щоб наші лави поповнилися новими членами, щоб більше уваги приділяли праці з молоддю, використовували наше законодавство, хоч яке воно "беззубе". Так, у нас непогано працювали комісії з дотримання мовного законодавства, у міській задіяні кілька наших просвітян. Зичу просвітянам не опускати рук і пам'ятати: ми — непереможні!

НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

ТА ЩАСТЯ В НОВОМУ РОЦІ!

Святослав ВАСИЛЬЧУК, голова Житомирського об'єднання:

— 2006 рік для Житомирської "Просвіти" видався насиченим. Спільно з обласною владою ми урочисто відзначали Шевченкові дні, святкували 15-річчя незалежності. Провели науково-практичні конференції: до 150-річчя І. Франка, до 15-ї річниці Всеукраїнського референдуму, до 85-річчя із дня Базарської трагедії — розстрілу більшовиками воїнів Української народної республіки, організували поїздку в село Базар — місце незнищенності українського духу і символу жертвовної боротьби за українську державу. У День знань провели

урок "Я й Україна", охопивши 30 навчальних закладів. Вшанували пам'ять жертв Голодомору та політичних репресій: у Держуніверситеті, де діє потужний осередок, провели науково-практичну конференцію для першкурсників (на заході було близько 400 студентів); працювали гідями для школярів на пересувній виставці "Розгойдані дзвони пам'яті", коли влада самоусунулася... Попереду — нові заходи.

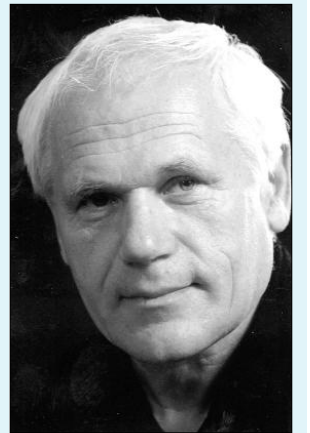
Я щиро вітаю з новорічними святами колег-просвітян, усіх наших прихильників, а прихильники "Просвіти" — це прихильники державності України, прихильники її великого майбуття, для яких ідея української незалежної, самостійної, соборної держави домінує, для яких ці поняття святі. Зичу всім добра, здоров'я, успіхів, щастя, закликаю не розчаруватися в наших переконаннях через бездіяльність влади. Пам'ятайте: вожді приходять і відходять, а народ — вічний. Потрібно орієнтуватися на народ, на найвищі цінності: Україну, українську мову, українську культуру — все те, що робило, робить і робитиме нас українцями. Тож хай здійсниться наші найкращі побажання!

ВІДЗНАКИ ЗА ПУБЛІКАЦІЇ

Заступник редактора нашої газети Петро Антоненко став лауреатом двох всеукраїнських журналістських конкурсів 2006 року за публікації в "Слові Просвіти".

Національна спілка журналістів України, Всеукраїнський освітній центр реформ і українсько-шведська компанія "Тетра Пак Україна" проводили конкурс на кращі матеріали в українських медіа, присвячені життю сучасної Польщі. Призером став і Петро Антоненко, автор багатьох публікацій на польську тематику. В конкурсі відзначено його публікацію "Чиста енергетика: кому вона у нас потрібна?" (надруковано у числі 44 газети).

А Посольство Республіки Польщі в Україні, Центр європейської спів-

праці (Польща) і Громадська організація "Гурт" (Україна) провели конкурс на кращі матеріали в українських медіа, присвячені життю сучасної Польщі. Призером став і Петро Антоненко, автор багатьох публікацій на польську тематику. В конкурсі відзначено його публікацію "Чиста енергетика: кому вона у нас потрібна?" (надруковано у числі 51 газети).

Володимир СЕМИСТЯГА, голова Луганського об'єднання:

— Найширші новорічні й різдвяні вітання шлемо всім українським просвітянам із найсхіднішої області України — Луганщини! Рік, що минає, був складним, сповненим величезною драматизму, але водночас — і світлих сподівань на перемогу української справи. Дещо вдалося зробити для утвердження української України, проте чимало було і втрачено, навіть програно. Але, попри невдачі, 2006 рік не посіяв у душах просвітян розчарування.

Ще навесні в державі відбулися перші чесні вибори за останні десять років. Закономірним їхнім результатом стала переконлива перемога політичних сил, які були рушійною силою Помаранчевої революції. Українці сподівалися, що весна 2006 року стане весною для нації, порою всенародного пробудження та відродження. Так воно мало бути, й так би було, якби не... Але тимчасовий реванш біло-синьої реакції таки не спричинив зневіри й не зробив із нас "пічних патріотів". Луганські просвітяни переконані, що рік наступний має стати вирішальним у нашій спільній боротьбі за Українську національну демократичну правову державу.

Луганське обласне об'єднання "Просвіти" за останній рік суттєво збільшило свій вплив завдяки невтомній жертвовній праці своїх активістів, спрямованій на безумовне збереження статусу української мови як єдиної державної в нашому краї. Заслугує на повагу та наслідування приклад луганського студента-просвітянина Сергія Мельничука, який через суд домогся відновлення свого конституційного

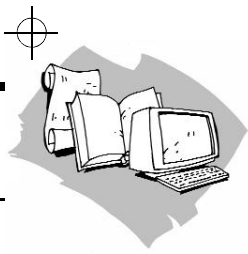
права здобувати освіту державною мовою. А після сумнівних незаконних "двоязычних" рішень місцевих рад "Просвіта" негайно зверталася не лише до засобів масової інформації, а й до судів і прокуратури. Не маючи чим нам заперечити, керуючись замість закону "телефонним правом", політично заангажовані суди необґрунтовано затягують справи. Але правда за нами, і ми це доведемо!

Як досягнення "Просвіти" на Луганщині слід відзначити успішну творчу діяльність камерного ансамблю "Кантабіле", учасники якого — просвітяни Юрій, Наталія та Іван Коломойцеви і Сергій Терехов. Колектив упродовж останнього року відвідав із гастролями Львівщину, Івано-Франківщину, а також Москву й Санкт-Петербург, де артисти мали зустрічі з українцями Росії, які були вражені виступами просвітянського колективу з Луганська.

Просвітяни постійно ведуть пропаганду української ідеї з теле- й радіоефіру. Прикметно, що керівництво телекомпанії тепер саме запрошує наших активістів, які аргументовано й послідовно відстоюють свій погляд на історичні й сучасні, суспільні й національні проблеми, утверджуючи на Луганщині українську правду.

Щиро бажамо всім членам і симпатикам "Просвіти" в Україні й за її межами і надалі лишатися вірними національній ідеї, перемогти її супротивників, здобути все, що належить українському народові на своїй Батьківщині! Нехай керманічі "Просвіти" на чолі з Павлом Мовчаном будуть ще завзятішими у відстоюванні українських інтересів, особливо на сході та півдні держави! Зичимо всім вам міцного козацького здоров'я, великого щастя, невичерпної наснаги, безмежної любові й усіх Божих ласк!

І РОСЛИ, І ДІЯЛИ

2006 рік для ВУТ "Прогвіта" видався плідним. Ось лише деякі карби нашого шляху: видано фундаментальну книжку "Іван Мазепа" Ростислава Радишевського та Володимира Свербигуза, визнану цього року однією з кращих на книжковому ярмарку в Львові, публіцистику Віталія Карпенка висунуто на здобуття Національної премії, побачили світ творча спадщина М. Максимовича, книга про життя і діяльність Симона Петлюри Б. Дорошенка-Товмацького, навчально-ігрові комп'ютерні українськомовні програми для дітей, мультимедійні компакт-диски й аудіокасети про Тараса Шевченка, "Мамина коліскова", колядки, "Чудотворець Миколай", "Витоки".

Завершено чотирисерійний телевізійний фільм "Тасмниця Маестро" про життя і творчість геніального композитора Максима Березовського, триває робота над унікальним дитячим мультфільмом "Лис Микита".

"Прогвіта" провела загальнодержавні свята, заходи, пов'язані з ушануванням видатних діячів (Шевченківські дні, 150-річчя Івана Франка), літературно-мистецькі конкурси, зокрема, "Диво калинове" імені Дмитра Білоуса. Відбулися презентації, "круглі столи" та прес-конференції на захист української мови по всій республіці. За ініціативою ВУТ "Прогвіта" проведено всеукраїнську акцію "Захистимо Україну!" та ін.

На цих світлинах (Олександра Литвиненка та з архіву "СП") зупинені миті просвітнянського життя.

"Прогвіті" — 138: Головна Рада

Дитячо-юнацький конкурс патріотичного плаката й малюнка "Палітра українського слова"

Літературно-мистецький конкурс "Диво калинове" імені Дмитра Білоуса. Диплом переможця

Літературно-мистецький вечір "Лесині джерела" до 135-річчя Лесі Українки. "Одержима" у виконанні Лариси Кадирової

Святування Дня української писемності та мови. Виступає Роман Лубківський

Всеукраїнська Народна Рада "Захистимо Україну!"

Пікетування Адміністрації Президента у День Конституції під гаслом "Захистимо Україну!" проти наступу на українську мову

ПОЖЕРТВИ НА ТАРАСОВУ ЦЕРКВУ

Продовження. Поч. у 2003–2005 рр.,
ч. 8, 10, 14, 19, 22, 27,
35, 45 за 2006 р.

Дудкевич Марія, м. Київ	20,00
СШ с. Ралівка Самбірського р-ну Львівської обл. (ч/з Кордіяка Н. В.)	100,00
ТЗО "Ліол", м. Львів	50,00
Колектив Хотинської ЦВС	1665,00
Сива Ольга, м. Цумань Волинської обл.	100,00
Франківський осередок Богданівка	100,00
Яненко М. І., м. Київ	1050,00
Сургутське культурно- просвітницьке товариство "Українська родина" (ч/з Клименка П. М.)	1900,00

Сургутське культурно- просвітницьке товариство "Українська родина", Російська Федерація (ч/з Клименка П. М.)

Аббасов Аміл Осман-огли	1000
Іваськова Л. Ю.	1000
Литвин А. І.	1000
Черняк Я. С.	1000
Соломошук Д. М.	1000
Муха А. П.	2000
Павлович А. А.	200
Хоменко Н. М.	200
Бурка В. Г.	100
Солопенко О. Г.	100
Ганущак М. В.	300
Фішук Л. Б.	300
Фішук О. М.	300
Яремчук С. П.	100
Яремчук П. П.	500
Довган О. М.	900
Усього:	1900 грн.

Т. Г. ШЕВЧЕНКО В МОЄМУ ЖИТТІ

Книжка "Т. Г. Шевченко в моєму житті" присвячується 160-річчю Шевченкового "Заповіту". До неї увійшли спогади і листи запоріжців-слухачів авторської програми відомого українського письменника, почесного доктора Запорізького національного університету Петра Ребра "Тарас Шевченко і Запоріжжя". Ця програма звучить на Запорізькому обласному радіо кілька років, набула широкого розголосу, відзначена премією обласної державної адміністрації.

Ведучому радіопрограми "Тарас Шевченко і Запоріжжя" сповідалися у своїх почуттях до Кобзаря. Микола Антошак — учень 8 класу Бердянської загальноосвітньої школи № 16, намагався висловитися у малюнку й вірші "Крізь віки":

*Ти геній наш, сонячні крила,
Словами твоїми живемо.
Любов в твоїм серці горіла
До рідної мови до щему.*

А колишній танкіст Григорій Лукич Бойко зізнається: "Шановний Петре Павловичу!

Мені вже 87 років, а я й досі пам'ятаю цей чудовий твір... Кілька днів тому, після Вашої передачі, я знову взяв до рук "Кобзаря". Прочитав вірш "За байраком байрак" і задумався: який же це гетьман "запродав" "у ярмо християн", ще й козаків "послав поганяти"? Про якого гетьмана йдеться в цьому вірші? Може, ви знаєте, то розкажете мені й усім радіослухачам?

Кілька слів про себе. Я інвалід другої групи, колишній танкіст. Прожив нелегке життя, але Тарас Григорович Шевченко завжди був для мене взірцем. У нього я вчився любити Вітчизну, шанувати рідну землю, служити рідному народові. І часто думав: яке щастя, що Україна має Шевченка!

Валентина Іванівна Іваненко з с. Мала Білозірка розповіла, як її батька врятував Шевченко. Батько, йдучи на фронт, узяв із собою "Кобзаря". Служив розвідником, нагороджений багатьма орденами й медалями. І ось одного разу, під час

Наш читач Олександр Шепнівський, захоплюючись мистецтвом фотографії, вирішив створити каталог українських пам'ятників Т. Г. Шевченку. Звичайно ж, одному йому це не під силу. Але цілком надається для колективної справи. Дорогі читачі "Слова Просвіти"! Давайте разом проведемо фоторейд і

обговоримо важливу тему: "Стан Шевченківських пам'ятних місць в Україні й за кордоном". Надсилайте фотографії й свої роздуми на адресу редакції. Цією громадською акцією ми включаємося в процес підготовки до 200-річчя від народження українського генія.

Пам'ятник Т. Г. Шевченку в с. Теслув Рівненської обл.

Пам'ятник Т. Г. Шевченку в с. Підлужжя Рівненської обл.

Пам'ятник Т. Г. Шевченку в м. Фастові

ЗАПОРІЖЦІ СПОВІДАЮТЬСЯ КОБЗАРЮ

У Запоріжжі відбулося вшанування переможців конкурсу "Т. Г. Шевченко в моєму житті". Їх тепло вітали голова облтелерадіокомпанії **Анатолій Ставничий**, голова обласної організації Товариства "Просвіта" **Тарас Шевченко**, голова обласної організації Національної спілки письменників України **Григорій Лютій та ін.** Крім почесних грамот, учасники конкурсу отримали бібліотечні ціннісні книги, а також нове видання "Кобзаря" Т. Шевченка.

Як повідомив **Петро Ребро**, спогади запоріжців буде видано окремою книжкою. Надати фінансове сприяння в цьому зголосилася відома страхова компанія "Оронта-Січ" (голова правління — **В. Г. Петровський**).

бою, у нього влучив фашист. Але куля пробилася шинелю, Шевченків "Кобзар" і зупинилася...

Після війни батько вчив мене саме на цьому фронтовому "Кобзарі" й казав: "Шевченко — мій спаситель!"

Свого часу мені як радіожурналісту, власкору Українського радіо довелось готувати матеріали про відкриття погруддя Т. Г. Шевченку біля третього корпусу Запорізького Національного університету.

А загалом у Запорізькій області встановлено 15 пам'ятників Кобзареві, який відвідав Запоріжжя 1843 року, а згодом написав: "На Хортиці у матері буду добре жити". За даними паспортів, на Запоріжжі понад сто моїх земляків мають прізвище Шевченко, а чимало з них — ще й звучне ім'я та по батькові — Тарас Григорович.

У моїй домівці ім'я Батька нашої нації звучить щодня та ще й не один раз. І не тільки тому, що ми всі в родині безмежно любимо Великого Кобзаря, і не тільки тому, що моє помешкання прикрашає чудовий рушник із вишитим на ньому портретом поета (робота відомої майстрині В. Харлової), а ще й тому, що назвали сина Тарасом.

Я обрав за професію журналістику, яка й подарувала мені незабутні зустрічі з видатними сучасниками — Олесем Гончаром, Борисом Олійником, Миколою Куценком. І так вийшло, що героєм нашої розмови з ними був саме Шевченко. Пригадую, як автор "Собору" — незабутній Олесь Терентійович сказав:

— Кожен народ читає Шевченка по-своєму, але кожен буває вражений його ясновидінням, кожен всмоктує душею його високий гуманізм, справжнє братолюб'є і, звичайно, жагує прагнення до волі.

Ще з молодих літ у мене, як, мабуть, і в кожного українця, було непереборне бажання побувати на

батьківщині Великого Кобзаря — на Черкащині. І ось мій однокашник Василь Капиш, сам черкашанин, запросив мене в мандрівку по шевченківських місцях. Я з радістю погодився, і ось ми з Василем і його дружиною Галиною — в місцях, "які сходить Тарас малими босими ногами". Аж дух захоплювало: Моринці, Керелівка, Канів, Корсунь-Шевченківський, де жив мій друг. А також Сміла, Жашків, Суботів, Шпола, Золотоноша, Звенигородка. А потім були Зелена Діброва, Городище, Вільшана... У селі Мліїв нам розповіли, що це їхній славетний садівник Левко Смирненко допоміг Т. Шевченкові видати "Кобзар" 1860 року.

Коли ж ми їхали "жигулями" у Тарасів Керелівці, трапилася маленька пригода, яка мені видається глибоко символічною. Попереду нас на велосипеді їхав школярик. Коли Василь хотів його обігнати, хлопчисько додав швидкості. Так ми разом і прибули в центр села. Зупинилися, розговорилися зі школярем, запитали, як його звати, і почули:

— Як звати? Тарас Шевченко. У нас тут усі хлопці — Тараси, а дівчата — Катерини й Оксани. — І з гордістю додав: — Ми тут усі — Шевченки!

...Вдома мене зустрічає доброзичливим поглядом і благословляє з рушника Великий Тарас. Як хочеться, щоб ми з вами, читачу, духовно мужніли, красивішали, багатшали і мали право, як той школярик із Керелівки, сказати: "Ми тут усі — Шевченки!"

Григорій Мацегора — художник, заслужений діяч мистецтв України, вже вкотре запитує: "Де ж пам'ятник Великому Кобзареві у Запоріжжі?"

Мости, стадіони, фонтани... Місто "прикрашають" так званіми пам'ятниками, які аж ніяк не можна назвати творами мистецтва. На все це запорізька влада знаходить нема-

лі кошти. А ось на спорудження пам'ятника Т. Г. Шевченкові коштів немає. Тому вони нав'язують ідею створення такої собі паркової фігурки, статуетки Шевченка. Тобто, намагаються звести задум нанівець.

У центрі Москви, в Києві, в Харкові, в Каневі височать монументальні пам'ятники Т. Шевченкові, в яких втілено образ поета-генія, борця за волю і славу України. А в Запоріжжі дехто пропонує поставити, даруйте, ляльку, а не пам'ятник.

Це робиться свідомо, аби справу загнати в кут, а може, й зовсім "похоронити" цю ідею.

Я переконаний, що в Запоріжжі повинен стояти пам'ятник, за художнім рівнем не нижчий пам'ятника поетові в м. Харкові. У ньому має бути втілено дух "Заповіту" Тараса, а також могутній дух запорізького козацтва, оспіваного поетом.

Пам'ятник, постать Т. Шевченка повинні виконуватись у традиційному класичному стилі і, звичайно, у бронзі й граніті.

Для цього треба проводити конкурси на кращий проект пам'ятника не келійно, не в місцевих рамках, а у всеукраїнському масштабі. Але, думаю, це станеться лише тоді, коли біля керма влади у Запоріжжі будуть свідомі українці, патріоти своєї нації.

Родом — козак, духом — запорожець, — стверджує П. Ребро після виходу книжки "Т. Г. Шевченко і Запоріжжя".

— Працюючи над книжкою, я пережив багато високих, майже святих, хвилин, — говорить наш відомий краєнин. — Найменше відкриття наснажувало мене, кликало до пошуків. Було й неабияке здивування, майже обурення: шевченкознавців сотні, а чи не найграндіозніша тема — "Шевченко і Запоріжжя" — малодосліджена. Родовід Великого Кобзаря — мовби за сімома замками. Навіть "Шевченківський

словник" (у двох томах) про козацьке походження поета мовить між іншим. Уже не кажу про десятки монографій, де про "запорозство" Т. Шевченка (є такий термін у авторі "Кобзаря") — жодної згадки. Одне слово, Шевченко духом — запорожець.

— А родом?

— І родом він козак. Коріння Шевченкового роду (і по лінії батька, і по лінії матері) сягає в Запорізьку Січ.

Чи не найавторитетніше свідчення про це — порівняно недавнє повідомлення правнука поета Д. Красицького та правнучки Л. Красицької, опубліковане в "Літературній Україні" під назвою "Гілки шевченкового роду". Нашадки Т. Шевченка розповідають, що його предок був січовиком, служив у Чигиринському полку, брав участь у битві під Жовтими Водами...

Не менш цікаве дослідження нещодавно опублікував письменник С. Пушик: виявляється, прадід поета (по лінії матері) воював на Запорізькій Січі, був учасником Коліївщини, прославився на Закарпатті як побратим легендарного Олекси Довбуша. З огляду на сказання, слова М. Огарьова "Україна прокинулася у Шевченкові" потребують уточнення: "Запоріжжя прокинулося в Шевченкові". Зі сторінок "Кобзаря" на весь світ засяяла козацька душа — шира і щедра, вільна і правдива, ніжна і мужня, весела і смутна, довірлива і мрійлива, любляча і страждена, непокірна, а часом, ніде правди діти, й грізна.

Найширше про наші кроки до Шевченка сказав професор Запорізького національного університету, доктор філологічних наук, академік Академії наук вищої школи України, член Національної спілки письменників України Віктор Антонович Чабаненко:

— Захоплення Шевченком у мене зросло в міру того, як моїм очам і моєму дитячому розумові відкривалася навколишня дійсність. Усе в цій дійсності я оцінював і сприймав через призму Шевченкових ідеалів.

● **В'ячеслав ДРИГАЙЛО**, заслужений журналіст України

ДОЛЯ

Іван Багряний

Іван Багряний почав друкуватися двадцятирічним. Одна з перших його поезій «Біля Дніпрових порогів» з'явилася 1927 року в журналі «Всесвіт». Того ж 1927 року написав і поезію «Тінь», видрукувану через два десятиліття на еміграції у збірці «Золотий бумеранг».

*Над Кодаком нависла ніч в задумі,
І в клекоті води розбився срібний диск...
То гвалт?.. Чи крик?.. То лиш повстання шуми.*

*А на горі — перетинає луни —
Маячить сирій палець-обеліск.*

Хто з нас не знає цей палець-обеліск на місці фортеці Кодак на південь від Січеслава? Побачення з порогами, з Кодацькою фортецею дало багато для роздумів молодому поетові. У великому вірші — маса несподіваних художніх образів і цікавих знахідок. Отже, уявімо собі: внизу вирує перший із Дніпрових порогів Кодацький, а вгорі отой палець-обеліск. Тож слово поетові:

«І В ВІЧНІЙ МЕРЗЛОТІ СКЛАДАЛИ ДУШІ МИ...»

*Одрубані, одсічені долони,
Бліді такі — сюди... сюди... —
Пливуть і крутяться в шаленім перегоні...
Династія расейських фараонів
Вельможним пальцем шикає
на заколот води.*

Вірш молодого поета став глибоким роздумом про долю України. І те, що надихнув його на це наш історичний Кодак (він мало не злився з сучасним Дніпропетровськом), — не випадково. Сюди, на пороги, до 1932 року регулярно їхало, мов на прощу, чимало українських майстрів красною письменства. Для більшості пороги були символом невпороженості нації. Відтак зникнення порогів сприймалося як драма.

Навпроти Кодака — рідне село Валеріяна Підмогильного, фактичного лідера літорганізації «Ланка» (згодом «МАРС»). Чи не наймолодшим у «Ланці» був Іван Багряний. Вони разом об'їздили мало не всю Україну. Їхній побратим Борис Антоненко-Давидович через багато років по тому в листі до Дмитра Нитченка згадував один епізод із початку 1930-х (він називав 1933 рік, але Багряного заарештовано 1932 року, отже, це було не в 1933-му, а раніше). Так ось вони вчотирьох стали учасниками «велосипедної подорожі по Україні з Підмогильним і Тенетою, а в Охтирці до нас приєднався ще відомий Вам Лозов'яга Іван (тобто Багряний — М. Ч.), що для цієї мети за один день навчився їздити на велосипеді й одчайдушно майнув у таку ризиковану для нього подорож». В наступному листі Антоненко-Давидович додав, що маршрут за участю Багряного проліг тоді через Батурин, Глухів, Гадяч, Охтирку й Диканьку. «Це була надзвичайно цікава, насичена багатьма враженнями мандрівка, що у всіх подробицях залишилась у пам'яті на все життя», — згадував тридцять років по тому Антоненко-Давидович.

Так, мандри рідною землею (а Підмогильний часто привозив сюди і своїх друзів), відкриття материка України ще дужче утверджували молодих письменників у патріотичних почуваннях.

Писав же їхній побратим Євген Плужник:
*Для мене ж досить, певне, до загину —
Кількох губернь чи округ тепер,
Що на землі становлять Україну —
УСРР.*

*Бо що мені та слава галаслива
Про всі дива за тридев'ять морів,
Коли я досі і малого дива —
Землі своєї ще не зрозумів.*

Та пізнання рідної землі для Багряного обірвалося надто рано: вже у 26 він запроторений на Далекий Схід. У неісходимих сибірах зустрічається зраненої поетової душі інший молодий поет-засланець Михайло Пронченко. Обидва вийшли з шинелі Хвильового. Тільки постріл у скроню Хвильового (1933) був якраз поміж вироками для обох: Багряний заарештований у 1932, а Пронченко в 1934-му.

У біографіях Багряного і Пронченка багато спільного. Не перелічуватиму цих паралелей, але одну посутно тезу висловлю. Якщо Багряний у прозі першовідкривач ГУЛАГівської теми, то дозволю собі Пронченка назвати таким же першовідкривачем у поезії. Його переважно ГУЛАГівська збірка «Кобза» вийде у Кривому Розі вже в листопаді 1941-го.

На засланні Багряний і Пронченко свої поезії не записували, а запам'ятовували. Вірші ж їхні за шевченківською традицією були захлавлені, небезпечні, за них додавали строк. Під їхніми поезіями стоять ті самі географічні позначки — Хабаровськ, Владивосток. А в Пронченка — це й Хихцир і Тахтамігда... Молоді поети-засланці читають одне одному свої поезії. У них так багато суголосного, де все дихає любов'ю до матері, до України...

У Багряного народжуються рядки:

Як крик з могил Печори.

Як зойки з Колими.

Серед нужди і горя

На світ родились ми.

А Михайло Пронченко від імені знищеного українства карбував свої класичні рядки:

І де нас не було — і в Котласі, і в Тигді,

І за Байкалом теж, і в хугах Колими, —

*Скрізь наші сльози, наче роси стигли.
І в вічній мерзлоті складали душі ми...*

Михайло Пронченко пройшов «півземлі» (його вислів), Усурійську тайгу, пив воду Буреї і Зеї... Зазнав великого горя й стражданья. Дружину змусили зректися його як ворога народу. На лісопівалі поетові перебило ногу. Рятувала живлюща вода поезії. І віра в Україну. Та ще добре слово Івана Багряного.

Жив в Австралії чудовий письменник із того ж покоління Дмитро Нитченко. Він порятував від знищення книжки Багряного і Пронченка, вивізши їх на Захід. Із ним листувався Іван Павлович і випозичав у Нитченка власні твори для перевидання на еміграції — ту ж «Скельку» та «Ave Maria».

1948 року в Німеччині у видавництві «Прометей» Багряний видає повість-вертеп «Розгром». На ній зворушлива посьвята «Світлій пам'яті поета і товариша Михайла Пронченка, що за українську ідею пройшов через більшовицькі тюрми й концтабори і не зломився, і нарешті, був розстріляний в Кривому Розі гештапівськими посіпаками в 1943 році, — цей твір про трагедію покоління присвячую. Автор».

Багряному пощастило більше за Пронченка: він не загинув у війну. Він вирвався у вільний світ, аби розповісти йому про наріжні в радянському раю. Натомість ми навіть не знаємо місця вічного спочинку Пронченка: нацисти розстріляли його разом з іншими криворізькими націоналістами й скинули тіла в шурф однієї з шахт.

У 1942-му Пронченко напише так:

Не треба нам нічого від життя,

Ні почестей, ні грошей, ані слави.

Лише Держави треба вороття —

Святої Української Держави.

Мрія поета начебто збулася. Але прокуратура Дніпропетровської області відмовляється реабілітувати Михайла Пронченка, за-судженого в далекому 1935-му.

● **Микола ЧАБАН,**
м. Дніпропетровськ

ТЕНДЕНЦІЇ

— *Ще донедавна ми мали ситуацію, коли люди не ходили в книгарні по українську книжку, а 95 % існуючих книгарень не розглядали її як товар. Яка ситуація сьогодні: спад чи зростання попиту на українську книжку? Адже в Україні на одну людину на книжковому ринку припадає 47 книжок російською мовою і лише одна — українською, а в рік на одну людину видається лише 0,3 книжки, натомість у Росії — 4, у Польщі — близько 12.*

— Сьогодні про спад на українському книжковому ринку вже не йдеться. Хоча нам ще далеко до рівня російського чи європейського ринку. Але за останні п'ять років попит на українську книжку помітно зріс. І на ринку вже є конкретні пропозиції. З'являється багато цікавих тем, талановитих авторів, які заслуговують на увагу й на те, щоб їх читали. І радує, що з кожним роком книгарні відвідує багато молоді, яку приваблює, скажімо, модерн. Молоді читачі цікавляться класичною літературою, зростає інтерес до української класики. Нині трохи менший попит на поетичні видання.

— **Чому?**

— Очевидно, бракує базових знань. Адже поезія — більш тонкий рівень сприйняття, аніж просто читиво.

— *Хто з письменників-класиків користується популярністю у сучасного читача?*

— Сьогодні помітний великий інтерес до творчості Ю. Федьковича. Завжди є попит на книжки І. Франка. Мінімум раз на рік є покупці на повне зібрання його творів. Цікавляться творчістю письменників Розстріляного відродження. І це природно, адже тривалий час не було вільного доступу до їхніх творів, а це цілий пласт не тільки української літератури, а й культурно-політичного життя країни. Наші люди сьогодні прагнуть знати історію своєї держави не тільки з підручників, а й із творчості письменників, які жили і творили тоді в Україні та в нашому

«ЧЕРНІВЦІ ПОВЕРНУТЬ СОБІ СЛАВУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО МІСТА, ДЕ КНИГАРЕНЬ БІЛЬШЕ, НІЖ КАВ'ЯРЕНЬ»

У цьому впевнена директор чернівецької книгарні «Букініст» Марина Лібанова. Магазин став прихистком для тих, хто шанує слово, цікавиться новинками й раритетними виданнями. Деякі відвідувачі приходять до книгарні увечері, аби посидіти та обговорити проблеми, пов'язані не тільки з літературним процесом чи книговидавництвом... Працівники магазину не відмовляють гостям і собі в спілкуванні. Колектив «Букініста» активно популяризує і продає українську книжку. Про ситуацію на книжковому ринку наша розмова з Мариною ЛІБАНОВОЮ.

буковинському краї. І виявляється, люди, які творили в той час, жили тими ж проблемами і надіями, що ми сьогодні.

— *Твори яких сучасних українських письменників мають найбільший попит?*

— Сьогодні дуже модний письменник Любоко Дереш, який вирізняється з-поміж інших своїм жанром. У нього вже вийшло чотири книжки, які дуже добре продаються. Популярна й Ірина Карпа. Також серед популярних авторів наша Христя Венгренюк (у Львові на форумі книговидавців видавництво «Книга XXI століття» зробило їй автограф-сесію). Читають метрів модерну: Андруховича, Прохаська, Іздрика, Кожелянка. Є попит на книжки Оксани Забужко, Марії Матіос, Юрія Вінничука, Юрка Покальчука, Ірен Роздобудько, Євгенії Кононенко, Марини Гримич.

— *Чи сьогодні серед українських літературів уже є діла конкуренція таким російським авторам, як Донцова чи Марініна?*

— Це вже навіть не обговорюється. Думаю, це ще не та конкуренція, оскільки книжки Донцової обійшли не тільки Росію, Білорусь, Україну, а й вийшли на європейський книжковий ринок: два роки тому у Франкфурті вона робила автограф-сесію. А це означає, що її вже читають німецькою мовою. Хоча, як на мене, це тимчасовий

масовий психоз. Вірю — він мине, і бачу, що акцітаж проходить. Нам нині масово приносять книжки Донцової ті люди, які ще кілька років тому бігали за кожною її новинкою, збираючи до своїх бібліотек. Щодо Марініної, то її книжками ще періодично цікавляться. Тому, можливо, й зарано говорити про те, що наші жінки-письменниці вже готові конкурувати в масовості видання, але для українського ринку це все ж перемога.

— *Що заважає українським письменникам набутти такої масовості?*

— Зараз в Україні однаково читають українською і російською мовами. І мені приємно, коли люди не бачать різниці, якою мовою читати. Та саме тому, що ми сьогодні звужені до однієї мови, нас не знають. Але щоб про українських авторів знали у світі, їхні твори там мають читати. Я розумію, що твори Андруховича цікаві всім саме тому, що їх перекладено на кілька мов. Любоко Дереш модний не тільки в Україні, а й на Заході, бо його нині читають у Німеччині й Польщі. Оксану Забужко читають англійською, чеською та російською мовами.

— *Чи займає сьогодні книжка чільне місце в нашому житті?*

— Я багато спілкуюся з молодими людьми, і вони погоджуються, що читати з комп'ютера не так

Марина Лібанова з письменником Василем Кожелянком

приємно і не так цікаво, як читати книжку. Попри комп'ютеризацію, задоволення від читання не можна порівняти ні з чим іншим. І не тамсниця: люди, які читають мало, себе обкрадають. А ось навчити дитину читати й отримувати від цього задоволення — це завдання сім'ї та школи, а не книжкового магазину.

— *Чи втрапляє з цим завданням сучасна школа?*

— Школа навчає дітей читати, але вибирати чи орієнтуватися в літературі вона не вчить.

— *Чи впливає наша ментальність на розвиток книжкової торгівлі?*

— Незважаючи на наше уповільнене й виважене ставлення до купівлі чогось нового, у тому числі й нової книжки, кількість книжкових магазинів у Чернівцях зростає. І сьогодні в центрі нашого міста майже за кожним роком ми можемо надібати книгарню. Це свідчить лише про одне: незабаром Чернівці повернуть собі славу єв-

ропейського міста, де книгарень більше, ніж кав'ярень. І підтримати імідж нашого міста, яке читає, — це завдання не тільки книжкових магазинів, а й усіх чернівчан.

— *Хто сьогодні відвідує книжковий магазин?*

— Наша праця певною мірою творча, бо це переважно робота з покупцем, а отже, — з людьми. Тому основне завдання нашого колективу — допомогти кожному покупцеві знайти свою літературу, і щоб кожен із покупців відчував, що ти працюєш тільки з ним, і щоб йому хотілося знову прийти до нашого магазину. А до книгарень сьогодні не заходять випадкові люди. Наш покупець — особливий. Він майже ніколи не поспішає. Може пробути в магазині певний час. У нас, наприклад, є читачі-покупці, які приходять вранці, а йдуть додому в обід.

● **Марія ВИШНЕВСЬКА,**
м. Чернівці

ПОГЛЯД МАСКИ, ОБРАЗИ, ОБЛИЧЧЯ

Їх можна створювати з найнесподіваніших матеріалів і так само з найнесподіванішим вмістом ідей. Маски з білого шоколаду, з тіста, арматури, шовку і лляних ниток, навіть зі шкіри пітона чи порізаних нотних текстів (партія зелених і захисники духовних скарбів, стрепеніться!). Але щоб — із вісімнадцяти тисяч ґвоздиків і 5 емблем Mercedes зі спортивним рулем і важелем перемикання передач! Зрозуміло, що це

арками мостів і прогулянками під місяцем поетів і закоханих. Але іноземні туристи кажуть, що в жодній столиці не бачили стільки красивих одухотворених облич, як у Києві. Тож маски можна створювати хоч із шовку, хоч із шоколаду, як і образи політиків та їхні бренди засобами телебачення. Але кожен із нас вірить тільки істинному обличчю, його щирості. Тож є справжнє обличчя мого народу, який мені ніколи не асоціюватиметься з надміру повнокровними парсунами парламентарів. Я бачу обличчя року, який минає, — в тонких рисах істинного українського титана-інтелігента Івана Дзюби, в ясных очах талановитого художника і літописця свого покоління репресованих митців Геннадія Польового, який переживає свій ювілей у скрутій і майже забутий, обличчя тієї творчої інтелігенції, яка попри всі спроби походити по українській культурі важкими чобітьми мовної облоги, цинізму чиновників з їхніми постановами про підняття оренди на художні майстерні, найсміхотворнішою пенсією членам творчих спілок, насаджуванню маскультури, все ж творять мистецтво третього тисячоліття у тісних майстернях, а частіше без них, на своїй кухні, і пишуть полотна, романи й поетичні тексти.

Не увінчані лавровими вінками (немає у нас стільки лаврових ґав), але з РЕНЕСАНСНИМИ обличчями — українські митці, ясных небес вам у Новоріччі!

маска-скульптура. Виставка "GALLERI Масок", яка наводить на роздуми. Наші художники можуть створити найчудовіші маски, як на Венеціанському карнавалі, але там — загальне святкове велелюддя, радісний настрій усього народу під потішними масками, у нас же це приватні елітарні бали для VIP-персон. Хоч організатори, можливо, розуміють: для всіх бракуватиме не тільки місця, найперше потрібна безтурботна весела атмосфера. Нині ж настрій народу не карнавальний. І все-таки кажу собі: потрібно розповісти про маски, тим більше, що художниця Тетяна Кравцова створила маску "Ночі Венеції", а литовський художник Sigitas Stapiunas — "Маску Києва". Бо киявські неповторні вечори вражають уяву наших гостей не менше, ніж ночі Венеції з її романтичними білими

ЖИТТЯ ПІСЛЯ КАРНАВАЛУ

ДОБРОЧИННІСТЬ

Відомі українські й зарубіжні художники та дизайнери створили 48 карнавальних масок, узявши за ідею знаменитий Венеціанський карнавал. Твори були виставлені в Малому залі Українського дому, а за кілька днів відбувся бал-маскарад із благодійним аукціоном. Продали 15 масок, решта знайшли своїх господарів за лотерейними квитками. В інформації, поширеній для преси, зазначено: "Дмитро Потехов придбав дві маски: від

на аутизм з інтернату "Школа життя". Решта коштів призначені на благодійну програму для 36 дитячих установ, які перебувають під патронатом учасників проекту — Клубу ділових жінок MODUS VIVENDI.

Традиція благодійних акцій у передноворічні й різдвяні дні має засвідчувати рівень духовної культури суспільства. За розголосою у пресі таких проектів було немало, щоправда, з дивовижним діапазоном. Усі збирали по п'ять гривень на дитячу лікарню майбутнього і водночас хтось із мільйонерів подарував суперавто естрадній зірці. Скептичний погляд наших колеґ-журналістів, які спостерігали аукціон масок і зауважили веселощі багатих покупців, для яких не особливо значило, скільки тисяч викласти за авторський твір, власне, не применшують значення акції, лише означають проблему: чи можлива конкретна адресна благодійність для постраждалих у нашому розореному суспільстві? "Часи не змінюються", — прокоментували що тезу мої друзі, киявські художники, нагадавши відомий епізод з історії. В. Васнецов, побачивши, як на Нижегородському ярмарку підпили купці пригоршми сипали гроші танцюючим циганкам, підставив і свого капелюха, бо збирав там на будівництво Володимирського собору в Києві. Купці скривилися і кинули якийсь дріб'язок.

Олександра Ройтбурга за 2500 доларів та Іллі Чичкана під назвою "Еволюція" — за 4500 доларів. Окрім того Алла Потехова придбала під час розиграння маску "PRIMAVARA" (від ред. — назва за авторським правописом) Олега Тістола. Найдорожчою виявилася маска Оксани Мась "Управління свободою", за яку заплатили 15 тисяч доларів. Ще одна "Чаклунська маска" у комплекті з сукнею від дизайнера Олени Голєць була реалізована за 8 тисяч доларів. Найактивніший учасник аукціону, який представився Едуардом, придбав три маски за 11500 доларів від авторів Олександри Жумайлової-Дмитровської, Віктора Анісімова і Жени Гур'єва". Останнє ім'я — наймолодшого учасника аукціону, дев'ятирічного Жени, студента Київської дитячої академії мистецтв, який створив маску "Сімпсони". Загалом за вечір зібрали 109 тисяч доларів, які підуть на придбання автобуса, прикрашеного зображеннями аукціонних масок і брендом організаторів виставки "GALLERI Масок", для дітей, хворих

Нині ж чекаємо сьомого року третього тисячоліття і сподіваємося на еволюцію не лише інтелектуальну в сучасному техносуспільстві, а насамперед духовну. Під час проведення виставки масок до організаторів благодійного проекту звернулися з проханням допомогти киянці Богдані Гончаренко, до речі, студентці Київської дитячої академії мистецтв, звідки й наймолодший учасник виставки "GALLERI Масок". Дівчинка вже четвертий місяць перебувала в реабілітації опікового центру 2-ої клінічної лікарні після страшної події на початку вересня, коли нелюди виплеснули їй в обличчя кислоту. Богдані вже провели дороге тривале лікування, але в найближчі півроку потрібні численні операції і пластичної хірургії, і внутрішніх органів. Йдеться про термінові й дорогі оперативні втручання. За цей час багато людей відгукнулося на її біду, викладачі Київської дитячої академії мистецтв здавали кров у перші дні, коли стан дівчинки був критичним, і збирали кошти. Свої невеликі пожертви зробили зовсім незнайомі люди, які дізналися про нещастя родини з преси, відгукнулися окремі організації й установи. Але доки шукають злочинців, сім'я змушена самотужки шукати гроші, щоб урятувати здоров'я чотирнадцятилітньої дівчинки, яка переживає неймовірні страждання. Тож ніяк не затьмарюючи веселій карнавальний настрій акції "GALLERI Масок", гадаю, що красивий автобус, прикрашений брендом, буде чудовим подарунком для дітей, але ще дорожчішою була б нам усім перша усмішка Богданочки Гончаренко. Суспільство, не спроможне захистити своїх дітей від зла, принаймні повинне врятувати з біди. В усякому разі, керівництво Клубу ділових жінок MODUS VIVENDI на звертання про допомогу повідомило, що їхній лікар вивчить ситуацію і потім буде прийнято рішення.

СВЯТКОВІ ПРИВІТАННЯ

"Я була вражена одним епізодом у фільмі про Паганіні, коли він виходить на поріг свого дому в Італії, і перед ним — величезне поле квітучих тюльпанів. Хотіла б, щоб ми перетворили нашу землю на квітучу і справжню батьківщину для всього народу. Бажаю читачам газети віри і здійснення добрих задумів".

Балетмейстер, заслужена артистка України Аніко Рехвіашвілі

Інтерв'ю з нею читайте у числі 1 газети за 2007 рік

НОВОРІЧНИЙ ВЕРНІСАЖ

ПРЕЗЕНТУЄМО!

Унікальні авторські листівки вже багато літ поспіль створює до Новорічного свята відомий український художник Микола Грох. Природно, що графічні техніки дають змогу зробити кілька примірників, але це лише для близьких і найдорожчих друзів. У свої

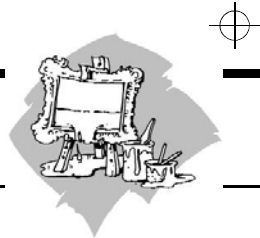
маленькі мистецькі твори майстер завжди закладає ідею для прочитання, символіку зимових свят і образ Нового року, яким він бачиться самому художнику. Цю галерею неповторних новорічних листівок,

створених у різні роки, автор уперше представляє саме в нашому виданні. А на запитання, яким бачить рік 2007-й, відповів: "Я завжди з оптимізмом дивлюся в майбутнє, еволюційний процес неспинний, на зміну старому приходить нове і від нас багато залежить, якою енергією, якими позитивними образа-

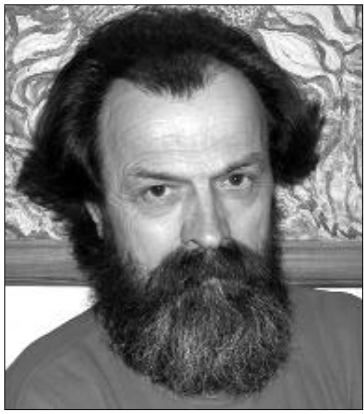

ми і вчинками наповнимо всі події. Тож бажаю всім читачам газети чистого ясно-сонячного простору в думках, мріях, починаннях. І хай збудеться все найдосконаліше!"

Сторінку підготувала
Валентина ДАВИДЕНКО

ЮВІЛЕЙ

— Ці полотна я писав, коли був справжній сніг, — говорить митець. — Адже я часто буваю в місцях свого дитинства, це місто Ярославль над Волгою, в давнину, можна сказати, околиця Київської Русі. До речі, навколишні села мають назви “Микола мокрий”, “Микола високий”, до школи ми ходили на Миколину гору, то чи треба дивуватися, що мене охрестили в День Святого Миколая і дали це ім’я. Тож кольори зимових свят, білий пухнастий сніг, який аж дзвенить у мороз, — це одразу запах дитинства, якась інтрига, гра, ось ці роботи і пов’язані зі спогадами, це пережите, дороге, улюблене. Я прагну зробити частину робіт там, на природі, а повертаюся в майстерню і під цим настроєм продовжую писати цілу серію картин.

— Але ж насправді сніг не білий, він або жовтий, чи синій, зеленій...
— Так, він переливається всіма кольорами райдуги, якщо в таку

СНІГИ ЖИВОПИСНІ ЗІ СМАКОМ ДИТИНСТВА

Художники пишуть зимові пейзажі навіть тоді, коли снігу немає. Але найперше дітям хочеться вікна, через яке видно веселі зимові святки із санчатами, сніговиками, музикою заметілі. Саме таке вікно у справжню зиму відкриває ювілейна виставка київського художника Миколи Соколова у Київській дитячій академії мистецтв.

активну сонячну пору. Раніше були інші зими...
— О, відома позиція: у пору нашої юності й зими були красивішими...
— Ні, справді, вони були більш морозними, морози і 30, і 40 градусів, у таку холодну діти не ходили в школу. Однак це не означало, що ми не каталися на лижах і не гуляли цілий день. Коли ти катаєшся на ковзанці чи на лижах, качаєшся у снігу — це казка.
— І сніг тихцем куштували, і льодяні бурюльки...

— Аякже, все це пройшли, як усі нормальні діти, і не хворіли від цього. Тож сніг і справді увечері рожевий, фіолетовий, ближче до ночі він синій — це й називається Живопис! Це дуже складне поняття, у якому не може розібратися ніхто: ні художники, ні мистецтвознавці. Але коли йдеш Андріївським узвозом, чуєш від людей: “Я хочу купити живопис”. А я запитую: “Вибачте, а що таке живопис?” — “Ну, що ж Ви, не знаєте, Ви не художник?

Живопис — це полотно, олія. Це вже живопис”. Я кажу: “Полотно продається у магазині тканин, а олія в гастрономі. Але як створити з цього живопис?” Усі знають, тільки художник, починаючи кожен нову картину, страждає, бо не знає цього.
— Як же пояснюєте такі високі матерії своїм вихованцям — студентам дитячої академії?
— З ними говоримо на серйозній темі, з того ж малюнка, кольору,

наші діти з перших років навчання вже знають, що таке колорит, композиція, виконують завдання на задану тему. Не кажучи про те, що оволодівають усіма графічними техніками. І я захоплююся їхніми здобутками. Ось і на відкритті моєї виставки були деякі поважні персони, яких і не впізнаєш, бо вже зростає під два метри, мої випускники, вони вчаться в Академії образотворчих мистецтв на першому курсі, всі відчувають себе суперхудожниками. І дуже приємно на них дивитися, серйозних, красивих, талановитих. Вони ростуть у творчості, і завжди учень повинен перерости вчителя.

— Тож Ви, як справжній Миколай, подарували цього дня своїм учням і всім охочим задоволення бачити справжню зиму в живописному виконанні.
— А що художник ще може подарувати? Ось я в свій ювілей подарував собі це свято — відкриття виставки, а отже, і всім, хто прийде її подивитися. Тому і в Новому році хочу побажати читачам газети, щоб вони бачили красу снігів з усіма кольорами веселки, відкривали живопис нашої природи і гарний живопис на виставках художників, тільки щоб ті мали де його писати і виставляти. Бо олію можна придбати в кожному гастрономі, а ось справжній Живопис...

● Валентина ДАВИДЕНКО

ОСОБИСТІТЬ

— Де минуло Ваше раннє дитинство?
— У селищі Верховина, в Карпатах. Нині живу в Івану-Франківську. А в гори їду на свято фотографування.
— Як це?
— 20 кг спорядження і щонайменше 10 кг фотоапаратури в рюкзаку і — на гору Петрос 2020 м заввишки. Мета походу — побродити схилами гори, побачити там улюблене урочище Церкви. Воно покрите великими дивовижних форм валунами розміром із церковну споруду. А ще тут найдавніші смерекові ліси.
— Коли перше взяли до рук фотоапарат?
— Яюсь хлопчиком позичив у друга кишенькову камеру. На неї фотографії кажуть “мільниця”. І сталося те, що рано чи пізно трапляється з кожним туристом. Він розуміє, що мить, якою милується, помре через кілька секунд. Тоді хапаєшся за фотоапарат, щоб передати іншим людям цей момент. Інакше вони ніколи й не знатимуть, що таке є, що воно взагалі можливе.
— Фотоапарат на таке здатний?

ФОТОГРАФ ПАНОРАМНОГО ФОРМАТУ

На київській виставці у фотогалереї “Камера” Ігоря Гайдая зібралися не лише фотохудожники, а й поціновувачі художнього фото. Великоформатні знімки пейзажів молодого івано-франківського майстра Романа Михайлюка вражали пластичністю і деталізацією зображення. Фотографії виконані в складних світлових умовах, а головне — за допомогою саморобної своєрідної камери. Цифрова техніка не може скласти їй конкуренцію.

— Щоб зафіксувати для інших свій момент захоплення, я перебрав багато фотоапаратури. Виникло питання якості. Так почався важкий, але справжній етап мого становлення як фотографа.
...Опівночі. Стежинка виводить на заболочену дорогу.
Хвилин сорок ходу і я доберуся до одного недобудованого будиночка без вікон і дверей, де можна буде кілька годин поспати. В горах такі хатки — “зимарки” ставлять для перехожих. Раптово з-поміж дерев з’являється пара зелених очіць. Вони відбиваються в світлі мого ліхтарика. Намагаюся почуватися безстрашним шукачем пригод. А може, це й не вовк, не рись, а просто здичавілий кіт... Звірина ніби й не страшна, та розберися в такій темряві. Колись у дитинстві, блукаючи самовільно лісами, надібав ведмедя. Це було ранньої весни, ведмідь тільки прокинувся, виліз із барлогу — худючий, хилитається, шкура клаптями висить. А все одно від

раптового переляку в мене, малого, ноги замірили...
Переступаю поріг “зимарки” з вдячністю людям, що її тут змайстрували. Залажу в спальник із думкою: “У фотографів ночі короткі...”
— І переломний етап?
— Дуже важливим етапом для мене було, коли я перейшов на широку плівку. Тому що найкращі системи, які працюють на плівку стандартного формату, навіть найкращу для пейзажу, таку як слайдovu “Фуджі-Вельвія”, дають гарну якість. Та це тільки доти, доки не порівняєш їх із гарним знімком, зробленим на широку плівку. Тоді розумієш, що вузька плівка не інструмент для фотографування пейзажу. Це — репортерський винахід, яким він був напочатку, таким і лишається.
Через брак коштів не міг купити професійну апаратуру, тому спершу знімав складними фотоапаратами часів Другої світової війни: “Москва”, “Іскра”. З часом став розуміти, що використання старої на-

півмертвої апаратури — це несерйозно, коли витрачаєш величезні зусилля на сам процес зйомки, по кілька сотень доларів на один похід у гори. Шкода, що втрачені моменти ніколи не повторяться.
Я давно виношував ідеї щодо виготовлення власної техніки. До цього підштовхував брак грошей і бажання винайти щось своє. Зробив першу фотокамеру, потім другу, третю... Серед них з’явилися досить цікаві моделі для панорамної зйомки. Мене настільки захопило бачення пейзажу в панорамному форматі, що практично відтоді всі сюжети знімаю своєю саморобною камерою. Ці фото, що були на моїй київській виставці в фотогалереї Ігоря Гайдая “Камера”, зроблені в такому ключі. Не знаю, як маю Ігореві віддячити за цю виставку. Хіба що робитиму добро іншим, аби його в світі не меншало.
...Світає. За ніч мій пагорбок перетворився на острів, об який розбивається хвиля туману, що затопив світ. Смереки то з’являються,

то знову щезають у сірій імлі. З досвіду знаю, що з першим промінням сонця туман поповзе вгору й затопить вершини, якими я зараз їду. Моє завдання — встигнути відзняти кілька кадрів саме в цей переломний момент боротьби світла й темряви. Бо пасма туману ось-ось почнуть сповзати ущелинами, вкриваючи полонини, ліси, потоки. Може, мені пощастить одержати знімок-мрію! Якщо зможу за ці короткі миті “піймати світло”, знайти передній план, зв’язати з ландшафтом, виділити змістовий центр...
Розкладаю апаратуру, встановлюю штатив... Спроба зловити коротку мить вічності світу.
На моєму штативі щось дивне. Цей ящик нікого не здивував би на початку минулого століття. Так, це той самий “фотоапарат з гармошкою”, із якого повинна вилетіти пташка. Правда, фасад мого апарата має мультипросвітлений об’єктив. Якщо момент зловлено — пуск!..

Пейзажист — це насамперед велике терпіння. Швидкість зйомки для нього не головне, тут важливіша якість. Біля гірського струмка можна просидіти до восьми годин, аби вловити збіг світлових і технічних моментів для панорамного знімка. Та й у кишені мою камеру на вершину гори не понесеш.
— Таку камеру-коробку самі зробили?
— Сам. Я закінчив художній графічний факультет університету. Мені тридцять три роки. Я завжди — фотограф. А щодо камери-коробки, то вона примітивна в своїй конструкції. В об’єктиві міститься вся механіка. Варто купити фірмовий об’єктив, а коробку неважко виготовити.
— Такі фотоапарати, як Ваш, є у фотографів?
— Аналогу моєму немає, бо за роки пошуків я по-своєму його вдосконалив.
● Інтерв’ю вела **Марія ВЛАД**

РОЗДУМИ НА ТЕМУ

— Париж — непарадне місто і не найдорожча столиця Європи. Затишне та обжите. Чи у центрі, чи на околицях — це місто для всіх. Там не відчувається поділу на багатих і бідних. Наче втілено лозунг комуністичних вождів: усе для людини, все для її блага.

— Не так давно Париж потрясли вуличні заворушення... Вихоплені телекамерою смолоскоти автомобілів, натовпи бунтарів... Мегаліс нагадував вулкан перед виверженням... Усе затихло?

— Мені розповідали про перебіг тих подій. Мас-медіа препарували їх як апокаліпсис. Той бунт не був масовим явищем... Окремі ексцеси в окремих районах. Здебільшого сконцентровані у передмісті Парижа — містечку Сен-Дені, де живуть арабські й африканські емігранти. Зрештою, той акт непокорі не безпричинний. Молодим емігрантам, які легально мешкають у Франції, скрізь відмовляли у працевлаштуванні. Варто було тільки сказати, що ти з Магрибу чи Алжиру... З цього все й почалося. Але в Парижі постійно бунтують. Під час мого перебування були заворушення у самому центрі міста. Страйкували пожежники. Їх було майже п'ятнадцять тисяч. За новим законодавством пенсійний вік у Франції продовжили ще на 5 років. Працівників пожежної служби, які мали пристойну вислугу, це не влаштувало. Була навіть бійка, поранення... Словом, яскраве свідчення, що у Франції є таке явище як демократія...

— **Начебто й у нас...**

— Демократія "по-нашому" — це коли народ на виборах передає владні повноваження окремим людям, а окремі люди від його імені керують... У Франції така сама система, але... Французи добре знають: якщо не контролювати людей, яких вони обрали, ті люди почнуть працювати на себе... Тому там існує таке поняття, як пряма дія, тобто прямий тиск на владу. Французи дуже гнучкі й мобільні, якщо йдеться про ущемлення їхніх прав. Там не чекають, а вимагають, аби влада виконувала свої обіцянки. Ідея Троцького про перманентну революцію, на мій погляд, правильна. Необхідно завжди контролювати владу.

Попри все французи дуже спокійні. Я жодного разу не бачив п'яних чи хуліганів. Навіть тоді, коли повертався пізно з не надто респектабельних районів.

— **Важко повірити, що у Парижі не п'ють...**

— Думаю, що 99 % французів п'ють сухе червоне вино. Для мене ж напій, у якому менше ніж сорок градусів, несприйнятний. Пам'ятаю, втомлений перельотом із Києва, зайшов у бар. Запив сто грамів коньяку. Мені налили ледь на дно і вкинули півсклянки кри-

«МАДМУАЗЕЛЬ, САН ГРАМ, САН...»

Мегаліс, немов капуста, одягається у все нові й нові легенди. Особливо Париж, у який з усього світу з'їжджаються ті, що прагнуть змінити своє життя. Для шукачів кращої долі це місто "terra incognita", яку вони заповзялися "обжити". Комірка за коміркою, квартал за кварталом мимохідь доповнюють міф мегаліса новими історіями.

Щоб глибше пізнати Париж, письменник Леонід Кононович намагався використовувати всі свої шість "законних" відчуттів. Він ходив його бруком, слухав розповіді простих людей... Колір, запах, звукове тло... Дивився і запам'ятовував.

ги. Я кажу: "Мадмуазель, сан грам, сан..." Там було людно: хтось грав у лото, інші розмовляли, курили... Я випив, замовив ще. І тут настала тиша... На мене дивилися як на людину, яка ковтає кобру. Для нас це смішна "мірка", але французи майже не п'ють міцних напоїв. Українці-емігранти також дуже швидко при звичаються до сухих вин.

У Франції я зрозумів, що держава може бути корисною. Французи дивляться на владу як на собаку, яка повинна охороняти хату. У нас усе навпаки. Це так само, якби мій собака поселив мене в буді, а сам жив у моїй хаті. Ів за моїм столом, спав у моєму ліжку. Тобто держава працює для депутатів і заможних людей. Таких особливих в Україні набереться тисяч п'ять. Решту вона визискує за всіма традиціями фашистсько-комуністичної системи.

— **Ось ти кажеш французи те, французи се... Але ж там добра частина емігрантів. Наскільки вони переймають традицію європейської демократії?**

— Емігрантів там справді багато. Африканці заробляють на хліб переважно фізичною працею. Швидко та якісно інтегруються китаїці. Вони вперто намагаються отримати вищу освіту, дуже швидко вчать мову і таки піднімаються по суспільній драбинці. Я переклав із французької китайського письменника Де Сіжі. Його роман "Бальзак і маленька французька кравчиня" у Франції став бестселером.

— **Чи є загрозою для національної мови така кількість емігрантів?**

— Я спілкувався з різними людьми: індусами, арабами. Всі знають французьку. Кроку не ступиш, якщо не знаєш мови. Там не розмовляють російською. Добре, якщо відсотків десять узагалі чули про її існування. Англійською не розмовляють принципово. Так склалося історично. Натомість французькі закони вимагають поваги до своєї мови. Якщо держ-

службовець по телебаченню чи радіо вставив десь англійське слово, то може заплатити добрячий штраф. Близько 2 тисяч євро за засмічення національної мови. Ось заплати цю суму і спокійно кажи замість підлітка — тінейджер...

— **Це вже якісь пуритичні пристрасі...**

— Це не пристрасі. Після Другої світової війни на цих теренах англійська мова стала панівною. Було засилля американських фільмів і детективів. Своїх авторів не друкували. А потім з'явився Альбер Сімонне. У перекладі його книжка називатиметься "Не чіпай мою здобич". Вона стала настільки популярною у Франції, що спровокувала перелом у свідомості. Насамперед у мізках видавців. Вони почали активно видавати французьких письменників. Відбулося своєрідне відродження, і літературний процес заціркулював повнокровно. Французький уряд і сьогодні вдосконалює закони й підтримує національну мову.

— **Таке поняття, як глобалізація, турбує французьких громадян?**

— Власне захист мови вже протидія глобалізації. Сюди можна вписати і сприяння французькому кінематографу й літературі. Є спеціальні державні програми. Навіть якщо письменник мешкає десь у Сурінамі, його зуміють заохотити: аби лиш писав французькою. У Національному центрі книги сприяють франкомовним перекладам. Усі ці дорогі й кошторисні штуки фінансує держава.

У свідомості пересічного українця письменник залишається ледарем. Мовляв, шкрябає папір, аби не працювати... У Європі професія письменника потрібна. Зокрема відчув її важливість, коли побував у Салоні дитячої книги. Розглядаючи різноманітні каталоги, мимохідь помічав багато оголошень. Там йшлося, що таке або інше видавництво запрошує до співпраці письменника... У Франції потрібні перекладачі з різних мов. Вони, як кажуть у нас, затребувані. Добрий

французький філолог — забезпечена людина.

— **Когось із наших письменників перекладали французькою?**

— Хтозна. По-перше, це зовсім інша специфіка: переклад із рідної на французьку. Інший рівень філологічних знань. Та й не так усе просто. Треба постійно їздити на різноманітні книжкові ярмарки, встановлювати особисті контакти. Хіба з нашим достатком це можливо?

— **Усе, про що ти розповідаєш, це позитивний досвід. Можливо, навіть трохи поверховий...**

— Це досвід першого враження. Проблеми, безумовно, існують. Емігранти, злочинність... Але є культурний досвід держави, який напрацьовувався століттями. Тому неріально, щоб Україна через 20 років стала європейською державою. Років п'ятсот потрібно... Річ у тім, що людину у Франції цінують. Якщо ти належиш до людського роду, то вже заслуговуєш на повагу. Чому вони приймають усіх африканців-емігрантів? Тому що вважають їх рівними собі. Ось приїхав був Жириновський у Париж і дозволив собі жарг про те, що Париж — столиця Африки. Незабаром отримав від представника уряду "прохання" покинути Францію за некоректні висловлювання, які провокують расову нетерпимість... Що там казати... Добре у Франції... "Свято, яке завжди з тобою"...

— **Настільки добре, що залишився б там?**

— Ні, звичайно. Мені хочеться жити в такому місці, щоб довкола тільки поля, і було видно, як сходить і заходить сонце... У Франції цього не побачиш. Дуже заселена і гамірна країна. Хоч я навіть мешкав не в Парижі, а в містечку Сарсель-сен-Бріс. Це кілька зупинки електричкою від столиці. У тому містечку є Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка. У Франції після війни його відродив видатний політичний діяч Володимир Кубійович. Чоловік, який усе життя працював для України. Під час німець-

кої окупації він захищав інтереси українців перед німецькою окупаційною владою...

— **А які в нього для цього були повноваження?**

— Кубійович тоді очолював Український допомоговий комітет. Мав особисті контакти з деякими впливовими фігурами німецького політикуму. Він працював над поверненням українських оstarбайтерів на Батьківщину. Крім того, Кубійович був причетний до створення дивізії "СС-Галичина". Власне, українці мали свій інтерес, коли створювали цю дивізію в системі вермахту. Знали, що рано чи пізно, але німці відступлять. Тоді дивізія "СС-Галичина" мала б стати частиною українських збройних сил. З того нічого не вийшло... Кубійович після війни переїхав до Франції. З його спогадів відомо, що на прохання кардинала Йосипа Сліпого Ватикан придбав для Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка замок під Парижем. Палацовий майже чотириста років, туди ще король приїжджав полювати на качок. Там дуже складний подвійний льох. Є також підземний хід. Із сарсельської мерії приходили його обстежувати. Півтора кілометри пройшли і спинилися. Далі було завалено: провалилося склепіння. У тому замку Кубійович працював. Усе своє життя він присвятив створенню Енциклопедії українознавства. Залишилися його архіви. Їх ще ніхто навіть не розбирав. У бібліотеці Товариства ім. Т. Г. Шевченка є унікальні книжки. Але грошей на утримання немає. Головує в товаристві Аркадій Жуковський — чоловік уже літнього віку. Він пропонував українській державі взяти цей замок на утримання. Звичайно, за умови, що Товариство і далі буде працювати. З цієї ситуацією ознайомлений і український посол у Франції, й інші наші достойники у Міністерстві культури. Прохання Жуковського переадресували Академії наук України. Академія надіслала відповідь Жуковському, що в них немає коштів на утримання замку. Отак воно і залишається...

— **Але ж купити такий палац у Франції коштує мільйони!**

— А тут задарма пропонують... До речі, української власності у Франції чимало. На жаль, наші співвітчизники не можуть її достойно утримувати. Наприклад, є земля в Арденах. Там у нашої громади її орендують мусульмани. Для відпочинку... Але ж ми й могли б самі організувати табір праці та відпочинку для українців. Звичайно, все це потребує капіталовкладень. Та хіба до наших можновладців достукаєшся? Якщо вони рвуть один в одного фабрики і заводи, то хіба їм потрібен Сарсель чи Ардени?

— **Але ж купити такий палац у Франції коштує мільйони!**

— А тут задарма пропонують... До речі, української власності у Франції чимало. На жаль, наші співвітчизники не можуть її достойно утримувати. Наприклад, є земля в Арденах. Там у нашої громади її орендують мусульмани. Для відпочинку... Але ж ми й могли б самі організувати табір праці та відпочинку для українців. Звичайно, все це потребує капіталовкладень. Та хіба до наших можновладців достукаєшся? Якщо вони рвуть один в одного фабрики і заводи, то хіба їм потрібен Сарсель чи Ардени?

РЕФЛЕКСІЯ

На цьому можна було б поставити крапку. Якби не відчуття, що чогось не вистачає... Якогось сюжету, новели — листочка від капустяного епосу, вирощеного в "череві" Парижа... Можна далеко зайти, якщо не спинитися на історії з українським присмаком. Наших людей і там багато. Кожен міг би розповісти свою пригоду. Весело, сумно, банально, талановито... Леонід Кононович про нелегку долю заробітчан багато не розбалакувався. Лише зауважив, що ведеться нашим людям по-різному. Добре, коли є робота і можливість скласти копійку... А якщо немає? Тоді, знаєте, не до мистецтва... Хоч іноді й Лувр може стати у пригоді. Особливо фонтан у його дворіку...

Хочете вірте, хочете ні, але прийшла комусь у голову оригінальна думка: розвести у Луврському фонтані коропів. А може, і не приходила... Може, риба якось сама зародилася. Не розводимо ж ми спеціально павуків чи мух... Не

ПРО ПЕТРА, ЛУВР І РИБУ...

Фото О. Литвиненко

згадуючи всує тарганів... У фонтані поселилися коропи, багато коропів. Один чоловік, назвемо його Петром, про це дізнався. Та й унадився вечорами на риболовлю... І так при звичаївся, що вже й вудочка була йому не потрібна: лапав рибу руками. Може, у Дністрі чи

Сулі ніколи б і не спробував, а тут... Талант рибалки розкрився. Одного вечора Петро так захопився, що не зчувся, як хтось торкнув за плече: "Місьє, що ви тут робите?". Дивиться чоловік, а за спиною французька охоронка гвардії... Та, каже, рибу ловлю. Як? Та ось так: раз

— і короп уже в долонях. Ох уже й подивувалися французькі гвардійці... Риба у фонтані... руками рибу? Поплескали Петра по плечу і дозволили продовжувати промисел. Така ось красива історія про Петра, Лувр і рибу.

Я свідомо того, що цю історію можна оповідати по-різному. Змінюючи акцент, можна розмалювати про страшне бідкування нашого люду, котрий із голоду дійшов уже до краю. Обов'язково йокнути, оповідаючи, яке у Петра було змарніле лице і яка засмаркана хустинка стирчала з кишені... Можна взагалі пуститися берега і, втрапивши у сюрреалістичне русло, створити власний наратив. Асоціативний:

Ти ловиш рибу? Ти ловиш у дір'явий сак луску.

А ви ловите рибу чи вітер?

Ми — рибу, рибу... буревій... Жирну з м'якими губами, які прицолюють-випрошують ковток води.

адихається, ми втрачаємо. Себе жалько, "ко-ко-ко" просте яєчко. Золоте вже потім, після смерті.

Пересунь себе в інший кут кімнати, горб спина візьми у рамку... І усміхнись, усміхайся... Чііз, увага, з пліснявою.

Тут що, висмоктали все повітря? Ні, тільки винесли меблі. Навіть двоноге кріселко. А скільки ж у нього було ніг? Три... Тому й здається, що мало повітря, а його забагато.

О, це не вакуум. Це акваріум! Будемо пласти-пласти, прокладай доріжки пілюки, приліпай носом до замуrowаного вікна. Як морські котики... Мур-мур-мур... Мур розтане від нашого гарячого подиху, і ми вплинемо в океан.

Але ж я не вмю плавати. А табуретка замало? Думаєш, куди її винесли? В океан, коханий, в океан...

● **Сторінку підготувала Уляна ГЛІБЧУК**

ПОРТРЕТ

— Відомо, що останні два роки ти зі своїм аранжувальником і музичним продюсером Олександром Потьомкіним працюєш над проектом, який не має аналогів ні в Україні, ні в світі. Ви записуєте народні акапельні пісні у найнесподіваніших місцях країни, які мають власну особливу акустику й енергетику. Розкажи про цей проект докладніше.

— Коли ми реєстрували наш проект в Агенції з авторських прав, то дізналися, що чогось подібного у світі ще ніхто не робив. Ідея виникла кілька років тому під час відвідин Божої гори, що між Кременцем і Почаєвим. Божа гора — місце справжнього паломництва, там, за легендою, була зафіксована з'ява Божої Матері. Це справді місце з якоюсь дивовижною енергетикою. Річ у тім, що ідея зробити акапельний альбом існувала раніше, ми навіть намагалися його записувати в різних студіях, але весь час результат мене не влаштовував, оскільки "колір" звуку був однаковий. Тому цей проект ми відклали. І ось саме на Божій горі пере-

СВЯТКОВІ РЕЦЕПТИ ВІД СПІВАЧКИ

Ірина Шинкарук уміє і любить готувати. Серед новорічних страв на її столі переважають грибні. Її рідні люблять збирати гриби, знають грибні місця, а відтак удома їх завжди багато. Ірина полюбляє салат із гурздів із часником і сметаною, а також — тушковану зелень. Надає перевагу шпинату, заправленому сиром і яйцями. Але найбільше їй до вподоби гуцульська каша — банош. Це — кукурудзяна каша, яку варять на сметані, гарно перемішують, перетирають, аби не було грудочок. Додають обсмажені шкварки або гриби. Уперше Ірина спробувала її на Івано-Франківщині, коли гостювала у Степана Пушика. Банош — страва дуже смачна і поживна. На Святвечір Ірина обов'язково готує кутю, і на різдвяному столі обов'язково дванадцять страв.

На різдвяні свята Ірина співатиме на Майдані. Отже, часу в неї обмаль, але всі страви вона обіцяє приготувати. Звісно, на радість своїм близьким, друзям, сусідам і гостям.

АКАПЕЛЬНИЙ ВСЕСВІТ ІРИНИ ШИНКАРУК

У чотирнадцять років вона виборола перше місце в номінації "поп" на "Червоній Руті-93" у Донецьку. Тоді Ірина розділила перше місце з Олександром Пономарьовим. У тому ж 1993-му завойовує Гран-прі фестивалю "Білостоцькі мальви" (Польща) і певний час стажується як співачка у Варшавському театрі оперети. Але її найголовнішою перемогою став спеціальний приз "Fidof" на міжнародному фестивалі "Голос Азії", де пісня Олександра Ходорківського "Місячний оберіг" була визнана найкращою. Співачка видає альбоми "П'ята пора року", "Крок до літа", "Я — наче птиця", "Іду до Вас". Безумовно, її розвитку максимально сприяв батько — відомий діяч культури, бард, письменник і педагог Володимир Шинкарук. Сьогодні гостя нашої редакції — співачка Ірина ШИНКАРУК.

Фото О. Литвиненка

жили внутрішнє осаяння. Саме там вирішили записувати мій голос у таких місцях, які мають своєрідну акустику, незвичну енергетику. Ми розуміли, що це процес надзвичайно складний і дуже довгий. Але, як кажуть, очі бояться, а руки — роблять... Ми почали його робити і потроху втягнулися в розвідки, поїздки, роботу. За два роки я стільки всього дізналася про Україну, про акапельний спів і народну музику.

— Яка інформація для тебе найцінніша?

— Це важко пояснити словами, це потрібно відчувати. Коли до тебе на концерт приходять люди, вони налаштовуються на твій ритм, на твою енергію. Коли ж ти сам приїжджаєш на їхнє робоче місце, потрапляєш у їхній ритм, у їхню життєву атмосферу, тільки тоді по-справжньому їх пізнаєш. Наші поїздки, записи дали мені можливість відчувати людей у різних кутках України, допомогли зрозуміти ці місця. Наприклад, у музеї Шевченка я була десятки разів і ніби

уже знала про його життя і творчість. Але коли приїхала туди з командою, постівала, побула там віч-на-віч з експонатами, то, повернувшись додому, зрозуміла, що відкрила для себе Шевченка. Я почала читати "Кобзар" по-інакшому. Кожна поїздка мала такий ефект.

— Яка з тих поїздок запам'яталася найбільше?

— Перші записи ми здійснили на Божій горі. Було дуже незвично, було холодно. Та тільки я починала співати, одразу прилетіли птахи і намагалися підспівувати. Кожне місце лишало по собі якусь історію. Так було на київському заводі "Авіант", де я співала під крилами "Руслана", так було на Запорізькій ГЕС, де ми записували в технічній шахті. Дуже цікаво було працювати у винних підвалах "Масандри", на плато гори Карані-Каба у Чорній печері в Криму. Є надзвичайно красива місцина під Каневом — "Королівська криничка", там

дуже багато солов'їв. Тож я записувалася з солов'ями. Писали у храмах, в Одеському оперному театрі. Запам'яталася поїздка у Кременець, де є козацький цвинтар. Там поховано п'ятеро кобзарів-характерників. На їхніх могилах лежать кам'яні бандури. Там ми теж відчули особливу енергетику. Окрім записів, ми ще проводили майстер-класи. У тому ж Кременці, куди ми потрапили з легкої руки Олександра Смика, попрацювали з місцевими творчими колективами.

— Нещодавно ти спробувала себе як продюсер...

— Разом з Олександром Потьомкіним, який був саунпродюсером і звукорежисером, ми записали кілька альбомів Олександра Смика — відомого барда і нашого доброго друга. Предметом особливої гордості для мене є диск Василя Жданкіна "Одрокровення". Це була нелегка праця. Адаже десять років Василь публічно не виступав, його потрібно було умовити зробити ці записи. Але я переконана, що така музика зараз краще необхідна людям і що ми зробили гарну справу.

— Перед реалізацією акапельного проекту слухачі зможуть отримати нову збірку твоїх пісень?

— Нещодавно з'явився мій диск "Це моя і твоя Україна". Його я присвячую Костянтину Яновському — композитору, з яким працювала ще з дитинства, півроку тому він пішов із життя. Був надзвичайно талановитою людиною, не випадково я включила до диска його пісні "Свіча", "Калинові острови", "Іду до вас".

— Повернімося до твого глобального акапельного альбому. Ти записала колосальну кількість матеріалу. За яким принципом добираси твори, а потім їх видаєш?

— У кожному з місць ми записували 20—30 пісень. На диск відберемо лише одну — найкращу, ту, яка найліпше передає настрій, атмосферу окремої місцини. Однак паралельно збираємо видати мультимедійний альбом, на якому зафіксуємо всю інформацію, включно з фотографіями, описами, відеозйомкою.

— Яким був для тебе 2006 рік?

— Рік був по-справжньому робочий, важливий для мене. Я відійшла від естрадних і шоу-бізнесових стандартів. Мені здається, що внутрішньо подорослішала.

Олександр ЄВТУШЕНКО

ЮВІЛЕЙ

16 грудня з нагоди 70-річчя заслуженого діяча мистецтв України, лауреата багатьох всукраїнських і міжнародних премій, відомого поета-пісняра Миколи Сингаївського в Київському будинку офіцерів відбувся ювілейний літературно-мистецький вечір.

Не всім охочим пощастило потрапити в переповнену концертну залу на творчу зустріч із відомим письменником, де панувало свято українського співучого слова. Такі аншлаги на вечорах поезії нагадали 60—70-ті роки минулого століття, коли українська поезія та українська пісня збирали багатотисячні аудиторії й користувалися всесвітнім авторитетом. Таке ностальгічне враження спростовує думку деяких сучасних "літературознавців", нібито сьогодні поезія не потрібна народові. Справжня поезія у будь-які часи шанувалася українцями й споконвіку користується великим успіхом у нашого співучого народу, для якого пісня є генетичним кодом нації. У цьому можна було переконатися на творчому вечорі Миколи Сингаївського. Ювілейний вечір відкрило вокальне тріо "Либідь" славнозвісною піснею композитора Володимира Верменича на вірші Миколи Сингаївського "Чорнобривців насіяла мати..." До речі, у творчому доробку Сингаївського — понад п'ятсот пісень, написаних у співавторстві з багатьма відомими українськими композиторами, зокрема з Климентієм Домінчиним, Ігорем Шамо, Віталієм та Аркадієм Філіпенками, Василем Волощуком, Олександром Зуєвим, Леонідом Попернацьким... Але з багатьох мелодій, написаних композиторами на вірші Сингаївського, саме "Чорнобривці" першими знайшли дорогу до людських сердець. І стала його материнська пісня вічною зорею, "зорею благовісною, маминою піснею", що понад сорок років щемливо звучить в українському піднебесі, зверта-

РОДОМ ІЗ ПІСНІ

ючись до наших матерів. Її вже переробили ремейкери на сучасний лад, по-сучасному оброблена на естраді, її актуальність цілком беззаперечна. Можна перелічити й інші пісні на вірші Миколи Сингаївського, які набули популярності в народі: "Розляглося наше поле", "Безсмертник", "Полісяночка", "Від серця до серця", "В краю дитинства", "Сонце в долонях", "Рушники", "Пролітали гуси", "Зорепад", "Україно, зоре моя", "У вікна дивляться Карпати" та інші. Але пісня "Чорнобривців насіяла мати..." стала піснею-реквіємом Миколи Сингаївського не тільки його матері Ульяні, а й усім нашим працюючим матерям. Сьогодні, згадуючи свою неньку, з'явилася нова пісня "З пам'яті років" на музику композитора Андрія Богомольного, прем'єра якої з успіхом відбулася на ювілейному вечорі у виконанні популярного ансамблю "Кобза", соліст — заслужений артист України Микола Правдивий:

Клаптик землі коло хати,
і з чорнобривцями сад...
Каже засмучена мати:
— Літ не вернути назад.
Осінь моя вже запізня,
мерзну щораз і в теплі...
Може, залишиться пісня,
наче душа на землі...

Ансамбль "Кобза" також виконав пісню "Човник" композитора Леоніда Попернацького на вірші Миколи Сингаївського, з якою став цьогорічним лауреатом фестивалю "Шлягер року". Заслужений артист України Павло Мрежуку представив пісню "Джерело" Леоніда Попернацького на вірші Миколи Сингаївського. А потім ювіляр розповів про своє поетичне джерело, про себе і свою творчість. Підсумовуючи виступ, поет сказав:

"Життя моє без пісні — не життя,
Без неї я себе не уявляю.

Душа моя — мелодія дитя,
Тому душею зроду я співаю.

Саме в піснях, у книгах — уся моя біографія. І не лише дата народження, школярство, робота. В поезії — моя душевна, громадянська сповідь. Почуття людської гідності, краси і справедливості — то першочатки літератури і поезії зокрема. Поезія завжди поклик. Боротьба добра і зла. І пронизана вона єдиною вірою в те, що добро перемаже, і життя стане кращим. Саме ця віра наснажує поета і його слово".

Згодом народний артист України Віктор Шпортько привітав ювіляра його піснею "День народження" на музику композитора Михайла Катричка. Зі щирим словом звернувся до свого побратима заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, академік Академії медичних наук України Федір Тишко, прочитавши власні вірші, присвячені ювілярові. Від імені голови Верховної Ради України Олександра Мороза його помічник, відомий поет Михайло Шевченко зачитав вітання ювілярові та подарував поетичний альманах із серії "Народна бібліотека Ук-

раїни", в якому надруковано твори Миколи Сингаївського. Бурю оплесків викликав виступ народного артиста України Анатолія Паламаренка, який прочитав твори вчителя й учня, спочатку "Ярмаркові картини" Остапа Вишні, а потім вірші Миколи Сингаївського. Народний артист України Олександр Василенко, як завжди, з великим успіхом виконав пісні присутніх у залі композиторів Олександра Кушнарєва та Михайла Катричка на вірші Сингаївського: "Вода по каменю" та "Хуртовина". Запам'яталися виступи ансамблів "Пролісок" київського педагогічного коледжу та ансамблю "Сузір'я лір" педагогічного університету імені М. Драгоманова під керівництвом Валентина й Вікторії Касьянових. Яскравим виконанням жартівливих і гуцульських пісень "Карпатські дзвони", "Ой ти, куме...", "Річка наша Лімниця" на вірші Сингаївського вразив усіх присутніх співак і композитор, заслужений артист України Василь Волощук. Прем'єру прекрасної пісні "Прихильсь до любові" на музику композитора Олександра Лисинчука представила юна Марта Спіженко. Концертну програму ювілейного вечора завершував академічний вокально-хореографічний ансамбль "Україночка" під керівництвом народного артиста України Віталія Юхименка вокально-хореографічною сюїтою на вірші Миколи Сингаївського "Ми дівчата з України". Великий ювілейний вечір закінчився привітанням від Київського міського голови Леоніда Черновецького.

Воістину пісні Миколи Сингаївського з любов'ю співає народ, іноді навіть не знаючи імені поета. Пісні стають народними, а це чи не найвище визнання для кожного митця. Недарма ж одна з численних його поетичних збірок так і називається "Я родом із пісні". Це освідчення автора в любові до важкого, але такого вдячного жанру, яким є для шанувальників українського слова наша рідна пісня.

Олександр БАКУМЕНКО,
м. Київ

Найкрасивіша і найчарівніша, найдавніша і найтаємничіша новорічна ялинка росте на заповідних теренах Українських Карпат.

Уособленням новорічної ялинки в Україні споконвіку була *ялина звичайна* або, по-тутешньому, по-карпатському — *смерека*. Як легендарний едельвейс або шовкова косиця, що росте на неприступних урвищах, скелях-стрімчаках високо в горах і досяжний лише гордим і мужнім легеням-гуцулам, так і струнка карпатська красуня-смерічка заплітає свої довгі дівочі коси-гілля і чепурить коліччі вії-хвоїнки у висотному гірському поясі, злетівши аж за тисячу метрів над рівнем моря.

Та порівняно зі зникаючим, «червонокнижним», едельвейсом смереки в Карпатах Бог зберіг. І кожна одна з кращ: високі, елегантні, прямі як струна — зваблюють, завожують, особливо взимку, під Новий рік. Окремі велетні-смереки заввишки 50 м і мають діаметр стовбура до 1,6 м.

Особливо багато смерекових лісів (смеречників) на Чорногорі — найвищому гірському масиві, де крають хмари шість вершин висотою понад 2000 м і найвища серед них Говерла, 2061 м. Чорногора нині заповідна, це територія Карпатського національного природного парку (м. Яремче) та біосферного заповідника (м. Рахів). І весь південний макросхил г. Говерли — дрімучі незаймані ліси.

Та не тільки ялина або смерека з давніх часів в Україні були невід'ємним атрибутом приходу Нового року.

Смарагдовими шатами на білому гірському покривалі у тріскучі морози виблискують ошатні й поважні *ялиці*, яких за світло-сірий колір стовбура називають білими. Вони ростуть у прадавніх деревостанах, тобто у пралісах заввишки до 60 м і 2 м у діаметрі. Крона в ялиці конусовидна, густа і вкриває стовбур іноді до поверхні ґрунту. Кора лагідна і гладенька на дотик, але з віком шершавіє.

Хвоїнки в ялиці ніжні, довші й світліші за смерекові, з двома світлими лініями-смушками на нижньому боці. І витриваліші, ніж у ялини. Всі новорічні й різдвяні свята вистоять і не осиплються! А в природних місцезростаннях тримається на гілках більше 10 років.

Особливо цікавим у типологічному відношенні є урочище Ялинкуватий в Угольсько-Широколужанському (басейні річок Велика і Мала Угольки, с. Широкий Луг) відділенні Карпатського біосферного заповідника у Закарпатській області. Тут на висоті 800-900 м збереглися чисті реліктові ялицеві лісостани. Острівні осередки цих темнохвойних порід становлять неабиякий науковий інтерес для вивчення історичного минулого карпатських лісів.

Незвичайна, казкова й таємнича — можна лише уявити — зустріч Нового року в такому лісі. Та ще й у присутності найдикишого в тутешніх місцях карпатського глухаря (глушця) або готура, що мешкає і гніздиться у смузі ялицевого рідколісся та сосново-криволісся — разом із тетеруком, трипалім дятлом тощо. Залітають сюди і червоногруді снігурі, шишкарі, корольки, горіхівка. Прикрасить новорічну ніч і карпатська білка. Це симпатичне аборигенне звірятко має своєрідне забарвлення хутра: влітку воно чорне, взимку — темно-сіре. Може забігти на галявину чи на засніжену полонину косоюк заєць-русак.

Росте в Карпатах і свій *кедр* — точніше, *європейська кедрова сосна*, що також може бути новорічною ялинкою. Зокрема відоме *заповідне урочище «Кедроватий»* у Бистрицькому відділенні Карпатського НПП площею 1495 га. Це найбільш східне природне місцезростання європейського кедр. Тут він прихивився на суцільно кам'янистому схилі на висоті 1410—1470 м.

ДЕ РОСТЕ І ЯК ОБЕРІГАЄТЬСЯ НОВОРІЧНА ЯЛИНКА?

У природному заповіднику «Горгани» (Надвірнянський район Івано-Франківської області) карпатський кедр (разом з ялиною у шлюб!) формує смереково-кедрові субори. Зокрема в урочищі Джурджі, серед кам'яних розсипищ, які по-місцевому звуться греготами. Від того й назва гір — Горгани — найбільш скелястих і важкодоступних у Карпатах. Кедр європейський або кедрина, як цю породу називають місцеві мешканці, може утворювати цілі зарості — так звані кедрачі або кедрівники. І живе це реліктове дерево довго — 500-600 років.

Ліси з європейської кедрової сосни — головний об'єкт охорони цього заповідника.

Ще 1935 року в басейні річки Лімниця на площі 255 га було створено кедровий заповідник, а 1936 року — Український парк природи площею до 1800 га. І ким Ви думаєте? — Митрополитом Андреем Шептицьким, який щиро проповідував християнське вчення і ставлення людини до природи, суть якого — людина для прощення за свій першорідний гріх повинна піднести природу до краси й незайманості Едемського саду.

Але «сивобородим» хвойним деревом Карпат, яке колись прикрашало новорічні палаци королівських замків, є *тис ягідний*. Це дерево-релікт, яке, на жаль, нині вимирає, ще з неогенового геологічного періоду — 13—15 млн. років тому.

Тис ягідний — дуже рідкісна рослина, що росте у природних умовах переважно в Карпатах. Хоча його батьківщиною були південні райони теперішньої України, зокрема гірський Крим (де він і зараз росте). На своїй прабатьківщині тис досягає висоти 28 м, а діаметру до 1,5 м.

Крона у тиса густа, часто багатокоронна, зверху темно-зелена, знизу — світло-зелена, блискуча. Навіть зрізаною тримається аж 6—8 років, але не приведи Господи засягати на це дерево! Воно росте дуже повільно. Тому й відновлюється проблематично — як релікт не сприймає наших «темпів» цивілізації, звикло до відтінків часу виміром мільйони літ. А вік кожного дерева — 3000—4000 років!

Плодоносить тис ягідний на відкритих місцях аж після тридцяти, а в насадженнях — навіть після 70 років, а то й пізніше. Шишок у тиса немає, замість них — красиві, червоного кольору шишко-ягоди, зауважте, — отруйні, зате лікувальні.

Людина примудрилася використувати його для озеленення міст (приручила!), виготовляє з нього меблі («червоне дерево», так ще звуть тис), бо має дуже гарну текстуру деревини. Тисова деревина тверда, важка, стійка, не гниє («не гниє дерево»).

У Карпатах воно росте в кількох місцях. Перше — Княздвірський ботанічний заказник на Івано-Франківщині, у Коломийському районі біля села Княжий Двір (Печенізьке лісництво). Тут на площі 280 га зростає ще 22800 збережених тисових дерев діаметром понад 30 см.

Сумно, але закономірний факт — тис ягідний потрапив у Червону кни-

В заказнику «Садки» можна зустріти рідкісне явище, коли смерека своїми нижніми гілками встелює ліжником голе розсипне каміння і створює умови для появи флори і фауни

гу України 1994 р. Там прописані ще 541 подібних йому бідолах!

Другим значним, після Княздвірського заказника, є Угольський осередок тиса ягідного на Закарпатті. Це територія Карпатського біосферного заповідника. На важкодоступних скелястих схилах під пологом лісу тут, на площі близько 10 га, збереглося майже 1500 екземплярів тиса.

А на холодному північному схилі Чорногори дотепер відоме лиш одне місце природного зростання тиса звичайного: одинокий високий кущ у долині потічка Войтул.

Сумно, навіть у переддень новорічних свят. Однак треба пам'ятати, що людей у світі стало багато — 6,5 млрд., а в середині XVIII ст. було лише 700 млн. На створення одного біологічного виду (того ж тиса) Природа і Бог витрачають 15—16 тис. років. Зрозуміло, всім хочеться жити якнайкраще. А нашим онукам-правнукам зичимо, аби жили не гірше, а краще, ніж ми. Іспит перед вічністю — це іспит перед майбутнім тих, що придуть після нас. Навіть якщо тис ягідний вимирає через природні причини (зміна клімату), то чи не людина доклала зусиль до цього природно-антропогенного катаклізму?

Але чи тільки тис (вічне дерево, «залізне дерево», як тільки його не називали) зникає?..

Лісів в Україні залишилося 15,6 % від загальної площі. В європейських країнах, навіть більш господарських (Франція, Німеччина, Італія), ця цифра складає 20—25 %. А в Карпатах ліс — основний ресурс, займає менше половини площі, а мало б бути 60—65 %.

Другим після Карпат лісовим регіоном в Україні є Полісся. Тільки там із хвойних уже суцільно переважає сосна. Ми давно звикли бачити її в ролі новорічних ялинок. Лише до озера Острів'янского, що лежить посеред Шацького поозер'я на Волині, доходить південний край су-

цільного поширення ялини європейської.

І наостанок. Зимові гірсько-долинні ландшафти, лазурні куполи величавих вершин, чисте повітря, дрімучі ліси густих бучин і темних смеречників, вузькі долини бурхливих кришталевих річок, дерев'яні церкви, життєрадісні українські колідки коло новорічної ялинки, в яких так багато поезії і краси, запам'ятовуються, а в Українських Карпатах стають неповторними на все життя. Тож приїжджайте, шановне товариство, на новорічні й різдвяні свята у наші національні природні парки: Карпатський (Яремче), «Синеvir» (Міжгір'я), «Вижницький» (Берегомет), «Гуцульщина» (Косів), «Ужанський» (Великий Березний), «Галицький» (Галич), «Сколівські Бескиди» (Сколе), «Яворівський» (Івано-Франкове), «Шацький» (Шацьк) та ін., які зобов'язані організувати у себе рекреаційні зимові дійства в глибоко народних, старовинних українських традиціях. Щоб зростав і міцнів наш український дух!

● **Володимир ГЕТЬМАН**, головний спеціаліст Державної служби заповідної справи Мінприроди України

P. S. Новорічні ялини потрібно вирощувати, і нині це робиться, зокрема у природному заповіднику «Горгани» (зрозуміло, у лімітованих межах). А якщо вирішите у себе в домі поставити штучне ялинове деревце, то спасибі вам за те, що врятували неповторне зелене життя!

Засновник:
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка

Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Головний редактор
Любов ГОЛОТА

Редколегія
Любов ГОЛОТА
Ярема ГОЯН
Павло МОВЧАН
Анатолій ПОГРІБНИЙ
Олександр ПОНОМАРІВ
Іван ЮЩУК

Перший заступник
головного редактора
Олександр ШОКАЛО
279-49-47

Заступник
головного редактора
Петро АНТОНЕНКО
279-49-47

Заступник головного редактора
з виробничих питань
Наталія СКРИННИК
278-01-30 (тел./факс)

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК
278-63-69

Відділ літератури
Уляна ГЛІБЧУК
270-55-57

Відділ культури
Валентина ДАВИДЕНКО
270-55-57

Спеціальний кореспондент
відділу культури
Олександр ЄВТУШЕНКО
279-39-55

Відділ просвітнянської роботи
Ольга СКРИПІНА
270-55-57

Відділ коректури
Тетяна ШЕРБАК
Ірина СТЕЛЬМАХ
278-63-69

Комп'ютерна верстка
Ірина ШЕВЧУК
Олег БЕССЬКИЙ
278-63-69

Бухгалтерія
279-41-46

Адреса редакції:
вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001

E-mail:
slovo_prosvity@ukr.net

http://
slovoprosivity.com.ua

Індекс газети
«Слово Просвіти» — 30617

Видруковано з готових
фотоформ на комбінаті
«Преса України» у середу.
Зам. № 3301252

Наклад — 8000

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.

Редакція залишає за собою право редагування та скорочення текстів.

При використанні наших публікацій послання на «Слово Просвіти» обов'язкове.

Передплатна ціна, враховуючи поштові послуги:
на місяць — 3,38 грн.
на 3 місяці — 9,89 грн.